Anul II — Arad, Sâmbătă 27 Iunie (9 Iulie) 1898 — Nr. 121

REDACȚIA
ARAD, STR. AULICH (ADAM) 1

ABONAMENTUL
Pentru Austro-Ungaria: pe 1 an fl. 10; pe 1/2 an fl. 5; pe 1/4 de an fl. 2·50; pe 1 lună fl 1.
N-rii de Duminecă pe an fl. 2.—
Pentru România și străinătate pe an 40 franci.
Manuscripte nu se înapoiază.

TRIBUNA POPORULUI

ADMINISTRAȚIA
ARAD, STR. AULICH (ADAM)

INSERȚIUNILE:
de 1 șir garmond: prima-dată 7 cr.; a doua oară 6 cr.; a treia-oară 4 cr. și timbru de 30 cr. de fiecare publicațiune.
Atât **abonamentele** cât și **inserțiunile** sunt a se plăti **înainte**.
Scrisori **nefrancate** nu **se** primesc.

Anul II. — **Numĕr de Duminecă** — **Nr. 26.**

Cătră alegĕtorii români.

S'au împlinit 50 de ani de când fruntașii poporului român se luptă pentru apĕrarea dreptului de alegere și a celorlalte drepturi împreunate cu acesta.

Încă în petiția din 48, înaintată Majestății Sale, poporul român a cerut să fie representat în Dieta țĕrii în mĕsură cu numĕrul locuitorilor. Ca popor băștinaș în această țară, ca naționalitate compactă și politicește recunoscută, ca numĕr ce trece peste trei milioane, ca cetățeni cari ni-am vĕrsat veacuri de-arĕndul sângele pentru apĕrarea țĕrii, și cari suportăm asemenea celorlalte popoare, ba în mĕsură mai mare, toate greutățile, — n'am putut avè o mai dreaptă cerere de cât aceea: *să ni-se dea dreptul de a avè înrîurire asupra vieții politice din această țară, a lua parte la croirea sorții ei și a noastre, a fi representați în Dietă.*

Această cerere a noastră, care în mod firesc reiese din datorințele împrumutate între stat și cetățeni, am repetit-o cu toate prilegiurile, pe la adunările noastre naționale, prin ziare și memorande, am susceput-o în programul nostru național, — dar' durere, că până 'n ziua de astăzi nu ni-am ajuns cu ea scopul.

In diregĕtoria țĕrii noi nu ne avem trimișii nostri, cari să-'și ridice glasul întru apĕrarea noastră. Acolo se aduc legi asupra noastră, fără a conlucra și noi la ele. Și zădarnice sunt toate protestele noastre ce le ridicăm în contra legilor păgâne, — toată lumea bagă în seamă aceste proteste ale noastre, toate ziarele străine scriu de ele, numai diregĕtoria țĕrii n'are habar.

La alegerile deputaților dietali noi de un șir lung de ani nu luăm parte. Pentru-ce — o știe lumea întreagă. Legile electorale pentru Ungaria și mai ales pentru Ardeal sunt o rușine pe capul țerii și batjocură pentru noi. Nu numai străinătatea știe și recunoaște aceste legi-batjocură, dar' o mare parte din chiar tabĕra celor mai înverșunați dușmani ai nostri, partide politice maghiare întregi pretind o grabnică schimbare a acestor legi. Afară de legile electorale a mai fost și purcederea stăpânirii, ce ne-a reținut dela aceste alegeri, — mult cunoscuta procedere cu gendarmi, notari, biraie, cumpĕrare pe bani a voturilor, cu sîluirea alegĕtorilor.

In acest șir de ani constrînși am fost să ne mărginim la o politică de abținere, la așazisa *pasivitate*. A recurge la această politică, care și ea este o armă de apĕrare, ne-a silit brutalitatea șovinismului unguresc. O astfel de abținere, când adecă peste trei milioane de cetățeni nu iau parte la alegerile dietale, înseamnă dispreț pentru stăpânire, firește că pentru o stăpânire care voește și știe să-și cunoască lungul nasului. In decursul ei ne-am mărginit la o *muncă lăuntrică*. Am trezit pretutindeni simțĕmêntul național, — astfel că astăzi până și în păturile cele odinioară mai înțelenite ale poporului dăinuește un puternic duch românesc. Mai ales mișcările însemnate, punctele de înălțare politică dela Viena, Cluj și Sibiiu vor rămânè neșterse din istoria poporului nostru. Toate aceste sunt însemnate cuceriri ale politicei noastre în decursul abținerei, de cari se prăbușesc clevetirile și celor mai încarnați dușmani. Atât poporul cat și luptătorii sei naționali pot privì cu mulțumire asupra izbânzilor din acest restimp.

Cum însĕ o linie de purtare politică nu se hotărește pentru vecie, cum armele de apĕrare se schimbă după-cum cerințele timpului și împrejurările o pretind, — nime nu poate ști ce va aduce ziua de mâne privitor la ținuta noastră politică. Nu putem ști, dacă nu cumva fruntașii nostri, închegându-se azi-mâne, nu vor afla de bine a hotărì trecerea din pasivitatea la cea mai hotărîtă luptă fățișă. Și aceasta poate cu atât mai mult, cu cât stăpânirea trebue constrînsă pe ori-ce cale și cât mai curênd a recunoaște îndreptățirea pretensiunilor noastre, și a șterge cu grăbire aceasta lege electorală — rușine.

Fie pentru a înlesnì munca fruntașilor nostri, fie pentru a ne împlinì și numai o simplă datorință, — noi trebue să pregătim terenul pentru o eventnală nouă eră politică, și aceasta *prin apĕrarea și asigurarea conștienționsă a dreptului nostru electoral.*

Deși legea pentru noi atât e de nefavorabilă, încât numĕrul alegĕtorilor nostri conscriși, față de numĕrul poporațiunii și față de censul plătit, e ucigător de mic, — până la o altă lege — trebue să ne nisuim, ca să ne asigurăm și acest numĕr. Trebue să ne dăm silința, ca nime dintre acești alegĕtori sĕ nu lipsească din listele statornicite.

Aceste liste, după cari alegerile dietale din Ungaria au căpĕtat renume euuopean, dau prilej la cele mai mari abusuri. Sau că alegĕtorii nu sunt induși de loc, sau că numele le e schimonosit, sau se strĕcură cu voie alte sminteli, pentru-ca pe urmă la alegeri oamenii guvernului să aibă pe cine respinge.

A-și apĕra dreptul seu electoral este o sfântă datorință a fiecărui cetățean. Este mai ales interesul nostru, o cere insistent binele neamului nostru, ca să asigurăm acest drept. **Facem deci și de astădată apel la preoții și învĕțătorii nostri ca cei mai nemijlociți conducĕtori ai poporului, ca în cercul lor de activitate să trezească în cetățenii români cunoștiința acestui drept și să-'i îndemne la asigurarea lui.**

Prilejul a sosit.

In țara întreagă listele *provisorice* ale alegĕtorilor de deputați dietali vor fi expuse spre vedere publică din 5 până în 25 Iulie n. Listele se găsesc în cancelariile (birourile) *centrelor* (orașe sau comune) cercurilor electorale ale

Fiecare cetățean are dreptul a căuta în acele liste și a-'și lua copii de pe ele. Dacă se constată, că cineva a rĕmas neindus în acele liste, sau că a fost îndus greșit, cu numele schimonosit, — poate să facă *reclamațiunile* de lipsă în timpul *din 5—15 Iulie.* Reclamațiunile de-asemenea se vor expune în localitățile centrelor electorale (la magistrat sau cancelariile comunale) și fiecare are dreptul, ca din 16—25 Iulie să-și facă *observările* asupra reclamațiunilor. Reclamațiunile se pot face la mai multe persoane de-odată, ear' observările separat la fiecare reclamație. Atât reclamațiunile cât și observările se fac în scris și se adresează comitetului central-electoral.

Credem că nu e nevoie, după cele zise, a mai insista asupra însemnătății chestiunei. Alegĕtorii români își vor da și ei seama despre această însemnătate.

Avem de tot puțin de asigurat, căci stăpânirea s'a îngrijit, ca în ce privește exerciarea dreptului electoral Ungaria să meargă în coada tuturor țĕrilor europene. Avem însă și de acest puțin lipsă când e să facem ceva, și pentru aceea datori suntem să ni-'l asigurăm. Deci de-ocamdată: *Apĕrarea și asigurarea dreptului electeral mai pre sus de toate!*

Regele și Regina României la Petersburg. Din acest oraș de căpetenie rusesc se scrie unei foi din Viena:

Părechea regală română va sosì acì în ziua de 15/27 Iunie și va locuì în palatul zis al lui **Petru-cel-Mare**, *aflarea Majestăților Lor aici va ținè 4 zile. Călĕtoria spre Petersburg o va face prin orașul de căpetenie al țerii polone din Rusia, auume* **Varșovia**, *unde vor poposì o zi; drumul de reîntoarcere îl vor lua prin* **Moscva** *și* **Kiev**, *cu care prilegiu părechea regală română va sta în cel dintâiu oraș 2 zile, ear' în cel al doilea o zi".*

După cele mai noue știri ministrul-president dl *Sturdza* nu va însoți pe Majestățile Lor, se poate însă cu toate acestea că lucrul acesta să se schimbe încă.

*

Părechia domnitoare a Bulgariei la Sinaia. Cu data de 6 Iulie se depeșează din Sinaia: Principele și principesa Bulgariei, însoțiți de dl Ghica, agentul diplomatic român la Sofia și de dl Mincievici, agentul diplomatic bulgar la București, au sosit cătră oarele 6 seara din Rusciuc, pentru a visita pe regele și regina României. Părechia princiară a fost bineventată la Giurgievo de cătră ministrul de rĕsboiu generalul *Berendei*, de adjutantul seu colonelul *Manu* și de prefectul districtual *Crișiu*. La gara din Sinaia înalții oaspeți au fost primiți de cătră părechia regală, ministrul-president *Sturdza*, ambasadorul Turciei *Kiarim Bey*, secretariul delegațiunei *Rustan Bey*, atașatul militar *Schefket Bey*, de dignitarii curți și de un numĕros public. Musica a intonat imnul bulgar. După defilarea companiei de onoare și presentarea suitei de onoare, părechia regală, principele și principesa Bulgariei au intrat în castelul Peleș, unde s'a servit dineul familiar. Principele și principesa vor sta la Sinaia până Sâmbătă.

Scrisoare din București.

Scrisoarea d-lui D. Sturdza. — Visită princiară. D'ale presei bucureștene

24 Iunie v. 1898.

In lipsă de alte lucruri sensaționale, căci am intrat în sesonul mort, de vară — presa oposițională face fel și fel de comentarii asupra sosirei pe neașteptate la București a dlui *D. Sturdza*, primul ministru. Unele spun că a sosit pentru a împăca pe colegii sei din minister (presa d'aici încontinuu scrie de ceartă între ministri și prin urmare de *crisă* în cabinet, ear din lună în lună, cel puțin, despre retragerea *întregului* minister) ear' altele fac diferite combinațiuni privitoare la politica externă, care ar fi determinat, ca d. Sturdza să se întoarcă mai curênd de cât aștepta.

Adevĕrul este că d. Sturdza îndată ce a sosit în capitală a și plecat (eri) la Sinaia, unde astăzi Curtea Regală va primi cu deosebită pompă visita părechei princiare a Bulgariei. Visitei acesteia i-se dă mare importanță politică din causă că prințul vine în România chiar în ajunul plecării M. Sale Regelui Carol la Petersburg. Că relațiunile între Curtea Regală română și cea princiară dela Sofia s'au mai strîns, dovedește și faptul, că prințul de data aceasta n'a venit singur, ci cu soția sa. La Curtea Regală din Sinaia se va face diseară o strălucită recepție în onoarea lor. Vor participa toți ministri cu doamnele, deputați, senatori, oficeri superiori și întreg corpul diplomatic. Cei din București vor pleca azi după ameazi cu un tren special. Mâne mare dineu, ear' seara o representațiune teatrală. Sinaia, acest loc feeric, e împodobit frumos, ear' seara pe munți se vor aprinde focuri și se vor face jocuri de artificii.

Vremea este splendidă.

*

Să vĕ scriu câte ceva și despre *d'ale presei* d'aici.

Corespondența ce ați publicat despre brutalitățile gendarmilor sĕvĕrșite la Câmpeni cu prilejul nunții dlui Al. Macaveiu a făcut aici mare sensație. Toate ziarele au reprodus-o, lăudând atitudinea curagioasă a d-șoarei Eugenia Pop. Ba ziarul dlui Fleva, ca să se arate că e mai inventios și mai strașnic de cât celelalte, pornise o campanie și un potop de vorbe grele... ce credeți, contra cui?... în contra nu al lui Bánffy, ai cărui agenți sunt atât de nerușinați și de brutali, ci în contra dlui Sturdza „care 'i-a vêndut pe ardeleni lui Bánffy". Ce vreți! Așa se face p'aici politică: se acuză guvernul până și pentru-că a căzut vre-o grindină ori că s'a încuibat călbaza între oi. Indeosebi dl Fleva este meșter în d'al de acestea.

In chestia cu „trădarea" dela Brașov, despre care ziarele oposante continuau să facă încă sgomot, articolul de mai alaltăeri al „Telegrafului Român", din Sibiiu a venit ca un duș zdravăn I-a mai rĕcorit pe „nesecotiții" — cum le zice „Telegraful" — cari credeau că le este îngăduit a face rĕu chiar causei școlare dela Brașov, numai ca în același timp să lovească, așa credeau ei, și în dl Sturdza. Au făcut sensație mai ales revelațiunile privitoare la persoane, deoare-ce n'a fost greu a se recunoaște că cei doi spioni, despre cari vorbește „Telegraful" sunt vestitul escroc Cașoltanu, actual redactor la „Epoca" și Virgil Pop, fost funcționar numit în ministerul cultelor de dl Take Ionescu, ear' acum în biroul lui Jeszenszky:

Se înțelege, „Epocei" nu-i dă mâna să înregistreze acest articol. E de sperat însă că pe viitor se va face mai puțin sgomot în jurul afacerii, în care dacă cine-va a săvîrșit un rĕu, apoi acest cine-va în primul rênd este protopopul Voina, care din rĕsbunare că n'a mai fost primit pela ministeriul cultelor, s'a pĕtat ca unealtă la inscenarea scandalului care făcuse valuri și în corpurile legiuitoare. Tot așa de trist e, că la Brașov se găsește și un apărător al lui Voina, care deoare-ce dincolo nici un ziar nu i-ar publica atacurile violente

în contra guvernului român și apărarea ce aduce lui Voina, crede că servește causa scriind într'un ziar d'aici și alarmând mereu pe cei *naivi* că „tradarea“ există, pe când în realitate a existat numai o orgie politică de ai cărui autori nemernici toți naționaliștii sinceri trebue să se scârbească.

Cât de mult sunt repudiați nesocotiții inscenători ai scandalului cu pretinsa „tradare“, dovedește tocmai articolul din „Telegraful român“... Când și d. Cosma, ale cărui relațiuni cu fostul guvern conservator nu erau o taină, se simte indemnat să dea amicilor săi asemenea dușuri, acestia ar trebui să ia aminte, și pe oameni ca Voina și Cașoltanu să nu-i mai țină în serviciile lor! Căci numai rău le face!

De ale comunității de avere din Caransebeș.

Prinși cu ocaua mică.

De pe Valea-Almașului, Iunie 1898.

Din incidentul restaurării făcute la comunitatea de avere din Caransebeș în 22 Martie a. c., una din foile cari stau la dispositia comitetului reales al acestei comunități și anume „Karansebescher Wochenblatt“ scria între altele următoarele: „administrarea comunității de avere este depusă în mâni atât de acreditate și a luat un avênt, încât cu drept cuvênt se presupunea, că nu se va afla om cu mintea la loc, care să doriască aici o schimbare de personal“.

In anumite locuri însă se știa positiv încă pe atunci, când s'au publicat cele citate, că mânile în cari s'a depus administrarea comunității de avere nu erau atât de acreditate, nici avêntul atât de îmbucurător, precum ținea să le presinte amintita foaie jidano-maghiară.

Drept aceea noi, cărora neapărat ne zace la inimă mai mult decât jidano-maghiarilor interesele comunității de avere, pe basa faptului acum îndeplinit trebue să constatăm tocmai contrarul dela cele afirmate în organul semioficios al deținătorilor actuali ai comunității de avere.

Incă cam pe la începutul anului curent un codrean a arătat în scris prim-forestierului din Orșova, Sěgârcian, că în pădurile comunității de avere, date spre exploatare pe lângă contract firmei jidovești: „Eisler et comp“. se comit înșelătorii, respective daune însemnate. Intr'un timp destul de târziu, ca să nu zic prea târziu dela această arătare, s'a aflat îndemnat dl Sěgârcian să însărcineze pe un prim-codrean de ai sei, ca să meargă la fața locului și să se convingă, dacă într'adevěr s'au făcut pagubele amintite. Acest prim-codrean a constatat apoi, că într'adevěr faptul este așa după-cum s'a arětat din partea păzitorului de pădure.

Ce a făcut dl Sěgâcean pentru înlăturarea, respective prevenirea rěului, pentru noi laicii rěmâne lucrul tainic deocamdată.

Intre acestea însă se fac alte 2 arětări în această afacere, de 2 membri ai personalului din revirul învecinat al Bozoviciului, anume de un prim-codrean și de însași forestieria din Bozoviciu de-adreptul comitetului central al comunității de avere din Caransebeș.

După-ce acum nu mai era cu putință tușarea, a raportat și forestieria din Orșova despre cele aflate în afacere.

Acum în fața acestei constatări a d-lor, nimic nu ar fi fost mai natural decât ordinarea fără amânare din partea! comitetului central a unei cercetări, apoi eruarea vinovatului, sau vinovaților dintre personalul funcționarilor de pădure ai comunității de avere din revirul Orșovei, pe a căror teritoriu se află pădurile date în exploatare, și pedepsirea lui respective a lor după cuviință.

Ce se întêmplă însă, dl Ilie Curescu loc. ces. și reg. în retragere, în vederea restaurării din Martie face treaba mușama, ca nu cumva luând act de malversațiunea întêmplată în revirul Orșovei, representanții adunării generale să nu-l aleagă resp. să-l trântească într'un mod rușinos și să pună în fruntea noului comitet un alt bărbat, care în urma unei cercetări mai minuțioase putea să dee și de alte malversațiuni de natura aceleia.

Abia în luna lui Maiu a. c. când omorîrea prin tăcere a acestei trebi, ce devenise genantă, era imposibilă, și când alegerea comitetului se întêmplase după placul dlui Ilie Curescu, și după voia guvernului, s'a dispus cercetare, al cărei resultat a fost constatarea unei daune de peste 19 000 fl,. zi nouěsprezece mii în contul averii grănițerești și în folosul firmei „Eisler et comp.“

Ce e mai caracteristic însă în toată afacerea este împregiurarea, că dl Ilie Curescu în persoană a eșit oare-când la fața locului în rostul de exploatare a menționatei firme, și încă pe lângă frumoase diurne ca și priceputul și harnicul forestier-magistru al comunității de avere Al. Bălaș, și totuși n'au dat de urma unei disordini, cu atât mai puțin a unei defraudări, și că nici unul dintre capii comunității de avere n'au observat, că firma „Eisler et Comp.“ *se folosește de un ciocan fals de control.*

Dar' tocmai această împregiurare și procedură culpabilă a organelor chemate la locul prim a supraveghia pădurile comunității de avere din partea locului, adecă a forestieriei din Orșova ne face să bănuim, că aici nu s'a petrecut dauna numai din întêmplare, ci cu premeditare, ca să nu zic cu înțelegere prealabilă.

Ne vine suspectă și acea împregiurare, că prim-forestierul Sěgârcean ca om de necondiționată încredere al dlui I. Curescu a fost ales la stăruința acestuia de deputat la congresul național-bisericesc din Sibiiu, — de bunăseamă pentru cunoștințele sale largi în afaceri bisericești — unde din darul lui Dumnezeu și în deplină sănětate a petrecut în toamna trecută 10 zile întregi.

Oare această absentare de voie de nevoie nu a fost binevenită malversațiunilor întêmplate?

Vorba e numai, că dacă nu intreveniau așa zicênd în mod inteițitoriu amploiații din alt revir în favorul descoperirei defraudărei, aceasta rěmânea pentru vecie un secret al celor interesați — precum poate a rěmas și la exploatarea pădurei din Goleț — respective rěmânea treaba încurcată de dl Ilie Curescu și uneltele sale, spre dauna simțită a comunității de avere.

Și încă una! Cu toate-că acuma se știe încâtva valoarea daunei causate, afacerea tot este încurcată, tot n'a făcut nici un pas spre resolvare, în ceea-ce privește responsabilitatea. De ce? Oare așa se susține disciplina între organele comunității de avere, că din negligența lor se fac daune de zeci de mii și totuși nu se ordinează nici măcar cercetare disciplinară contra celor nemijlocit vinovați? Oare mergerea la fața locului din partea organelor centrale în scopul de a exercia control față cu subalternii se face numai de ochii lumei și de dragul diurnelor grase?

Dauna făcută nu e efluxul unui moment, al unei zile, ci este un lucru întêmplat în un timp mai îndelungat, — căci e vorba de mii de arbori — și totuși organele de control nu au vězut nimic. E intru adevěr minune. Vom mai reveni. *Impăduritul.*

Știri rele din Bihor.

Bihorul, acest comitat, care poate fi considerat ca o mică țerișoară, atât după positia și mărimea locului, cât și după numěrul locuitorilor. Romani locuesc întreaga jumătate ostică, în numěr de peste 200.000 suflete. Starea materială — escepționând părțile muntoase — încă nu se poate numi rea, dar starea culturală, stă foarte rěu.

Mai înapoi de toate e simțemêntul de națiune și conștiința națională.

In toate părțile se fac pași spre înaintare, numai „Biharia“ merge ca racul. Inainte de aceasta a dat din sînul sěu bărbați deștepți și harnici, dar' că ce va fi de acum înainte? îi vine omului să plângă de jale.

Oare conducětorii de azi ai poporului bihorean cred, că e destul a te bate pe pept că ești român verde, dar' să nu lucri nimica? Nu-i doare inima când věd, că amărîții de seteni sunt despoiați și storși de cămătarii ovreești.?

Se cuvine oare să stăm umiliți și intimidați înaintea străinilor? Preoții și învěțătorii, precum și ceilalți inteligenți ce mai sunt către cei din neamul lor știu să fie ambițioși, ear' față de străini se închină? De ce atâta umilință și uitare de sine. Până când atâta îngenuchiare?

Diferință între confesiuni, diferințe între cei de o confesiune, — unde va fi dar' bunăînțelegere?

Școalele, aceste focare de cultură — cu grămada se dau în mânile statului, fără ca cineva să arate nimica resistință.....

Pe zi ce trece se fac mulțime de școale de stat.

Astfel sunt în comunele: *Hotar* (învěțător e Iosif Crăciun, azi Karàcsoni, și de legea reformată) *Corbești* (Inv. N. Mudura ungurizat Timodi) *Giepiu* (învěțător e teologul Bochiș, fiul învěțătoriul confes. Bochiș din Oradea-mare.) *Lugoșu de jos și de sus* (locuința protopopului Filip. Inv. e Gravil Paul Pàl Gabor.) *Ascileu* (Inv. G. Horvat) *Tinad* (Inv. Andrei Chinez, azi Kemènyi András) ține școala de stat în casa preotului Morarescu asesor. consist.? Acesta cum ar trebui apostrofat oare?

Peștere (Inv. N. Radovici ori Réthi) și alte multe comune, cu învěțători crescuți pe spesele diecesii — căci toți cei notați mai sus au fost susținuți în alumneul aradan. Oare nu e aceasta îngrozitor? Nu numai că au părăsit școalele confesionale, ci au și desertat din sînul națiunii, ba și dintr'al bisericii. Te prinde groaza, când știi că la acelea mârșevii ajută și unii dintre dnii preoți, pildă Murarescu din Tinod. —

Acestea sunt lucruri numai dintr'un cerc protopopesc. Ce va fi, când vom aduna datele din tot Bihorul, dela toți Românii, fără deosebire de confesiune?

Ne îngrozim, când cugetăm, că aceste stări nenorocite se vor continua și pe viitor...

Cea mai mare parte a inteligenței bihorene, care e în nemijlocită atingere cu poporul, e corpul învěțătoresc. Dar vai de lume! Ai nostri nu'l iau în considerare, până când străinii, respective autoritățile scolare comitatense îi îmbrățișază, numai să treacă pe partea lor. Resultatul îngrijirii e foarte trist.

Caracteristică e împrejurarea, că și învěțătorii bihoreni gr. or. au primit ordinațiunea să se constituiască în reuniune învěțătorească, cu statute aprobate de Inaltul Minister.

Învěțătorii s'au adunat și au ales presidiu interimal, apoi au compus un proect de „statute“, care a rěmas să fie înaintat către înaltul guvern, dar de 3 (adecă trei) ani de zile, statutele odichnesc în pulpitul președintelui, ear învěțătorii stau răsleți, ca vai de ei.

Mai mulți dintre ei au mers de l'au rugat să le înainteze, dar' dînsul nici că a voit să steie de vorbă cu ei, ba chiar i-a și mustrat, că doară n'are dênsul numai acea ocupațiune.

Ei bine! Dl președinte ocupă loc de frunte atât în consistoriul arădan, cât și în societatea de acolo, și cred, ca aceasta împrejurare au avut în vedere învěțătorii bihoreni, când i-au dat onoare de președinte.

Imi permit a întreba dar: care e causa, că de atâta timp ține d-sa în suspens „reuniunea învěțătorească“ fără a-i face cunoscut motivul netrimiterei statutelor? Mai are de cuget să rămână în fruntea unei corporațiuni pe care o disconsideră? Căci ce alta însěmnează, când nu voește să steie de vorbă cu învěțătorii?

Nu cugetă dl pres. adhoc, că e rěspunzětoriu înaintea lui Dzeu pentru că ține în adormire o societate chemată a înainta cultura poporului?

Dacă dl președinte e prea ocupat, atunci decline dela sine onoarea primită, căci poate alegêndu-se altcineva doară ar fi mai mânoasă activitatea. Dar' așa credem, că d-sa care e secretariul consistoriului Aradan, are în mâni o putere mare, posiția ce o are în „gremiul consistorial“ îl ajută să poată conduce corpul învěțătoresc mai bine decât ori care alt individ. De ce nu o face?

Am adresat acestea întrebări, ca să spargem ghiața, să întrerupem tăcerea mortală.

Învěțătorii s'ar aduna, dar' fără statute nu li-e permis. Sunt desperați, că de atâta timp stau părăsiți și uitați de toată lumea. Și aceasta poate că îi face să treacă în taběra strěină. După cum sunt încredințat, învěțătorii vor mai face ultima încercare, atât la dl secretar consistorial, cât și la Veneratul Consistor, și dacă nici atunci... apoi Dzeu știe ce va fi.

Voește consistoriul aradan aceasta? Ori poate și președintele adhoc aceasta o dorește, ca să se scape odată de dascăli?!?

Așteptăm lecuire grabnică. De altcum vom reveni. *P. V.*

Limba română.

Am primit zilele aceste la redacție patru voluminoase cărți de școală, dela același autor, luat altminteri la țintă de Turcii nostri. Toate patru se refer la studiul *limbei române* în școlile primare și cele secundare. Despre felul cum sunt întocmite aceste cărți ne dispensăm să stăruim anume. Pentru-că un bărbat de școală ca d. *Ioan Manliu*, căci despre cărțile d-sale e vorba, după o muncă de aproape treizeci de ani depusă îndeosebi întru cultivarea în școli a limbei române, nu are nevoie nici să fie lăudat, nici ca într'o recensiune ziaristică să fie recomandat. D. *Manliu* este premiat al Academiei Române, cei cari se ocupă mai dinadins cu studiul limbei române l'au recunoscut ca autoritate care'și are locul sěu bine fixat în istoria culturală română, ear cărțile d-sale sunt poate cele mai respândite în școlile din România. Cât pentru Ardeal și Ungaria, cea mai deplină recunoștință i-s'a adus chiar de Unguri, cari *i-au oprit* aici cărțile, pentru cuvênt că *prea exală din ele sentimentul național*...

Tocmai pentru aceasta însă noi atragem îndeosebi luarea aminte a tuturor amicilor școalei române să-și procure aceste cărți *(e mod*, cu toate că debitul postal li-s'a detras din partea guvernului ungurescc)...

„Povățuitorul *studiului limbei române*“ (București, Editura Socec et C), un volum de 710 pagini, (costă 3 lei) pentru învěțătorii nostri ar fi de un preț nespus. Ear cât despre **Cărțile de cetire** (pentru toate clasele liceale), ele sunt o lectură plăcută și folositoare nu numai pentru elevi, dar aici, în țara noastră, unde avem nenorocirea să fim chinuiți cu limba ungurească, unde atât de puțini avem norocul să putem învěța în licee românești, ele ar fi adevěrat *mântuitoare*. Ar fi destul — s'ar fi un mare câștig — când tinerii români crescuți prin liceele maghiare ar ceti toți aceste cărți, după cum s'ar face un mare pas nainte, când ele s'ar introduce și în familiile române, mai ales în sinul acelora, cari în loc de a citi românește, cultivă literatura maghiară.

Eată de ce.

D. Manliu ne înfățișează în cărțile d-sale de cetire piese alese din toți autorii români, dintre cari la noi mulți nici din nume nu sunt cunoscuți. Cronicarii, despre cari Eminescu cântă cu atâta însuflețire, vitejii cari formează epoca de mărire a neamului românesc, toți, toți ne trec pe dinainte. Strein să fii, și cetind file atât de frumoase, prinzi dragoste pentru poporul atât de bogat în vieața sa națională. Ni-se dau apoi piese alese privitoare la solul pe care trăim, descrieri de moravuri, în sfêrșit tot ce în istoria literaturei noastre trece drept cap d'operă și oglindează întreaga noastră vieață națională.

Cu alte cuvinte: dl Manliu caută prin cărțile sale nu numai să dea *instrucțiune*, dar' mai presus de toate urmărește un scop înalt, *să dea educațiune*, și anume educațiune **națională**!

Pentru cei ce vor să cunoască apoi fasele interesante prin cari a trecut studiul limbei române chiar în România, să cunoască stadiul actual precum și tendințele privitoare la viitor, va fi apoi o lectură dintre cele mai edificătoare *prefața* (de 26 pagini) dela „Povățuitor“. Intr'insa dl Manliu nu numai combate multe scăderi ce a observat în cariera sa de profesor, dar' și arată calea pe care urmând se va putea da un impuls mai puternic nu numai *studiului* limbei române, dar' mai presus de toate **educațiunei naționale**, care trebue să fie *preocuparea continuă și cea mai de căpetenie a tuturor școalelor române!*

Ințelege deci ori și cine și valoarea și importanța acestor opere, cari dacă în România sunt apreciate, la noi câștigă cu atât mai mult în valoare, cu cât dintre profesorii nostri chiar dacă se găsesc bărbați iscusiți de școală, pentru anume motive *nu pot* să dea în cărțile lor file scumpe și de un culorit național atât de intensiv cum cu atâta îmbelșugare o face aceasta dl Manliu în cărțile d-sale, asupra căror vom mai reveni.

§.

CUVÊNT

rostit la actul festiv, ţinut la 15 Iunie v. 1898 în Sibiiu, din incidentul aniversării a 25-a dela moartea archiepiscopului şi metropolitului Andreiu bar. de Şaguna,

de

Dr. D. P. BARCIANU.

(Sfârşit.)

II.

Când el, prea de timpuriu şi înainte de a fi putut conjura duchul neînţelegerii, ce începuse a se ivì de nou între noi, ne-a părăsit, într'o grea situaţiune ne aflam, înlăuntru şi în afară. Multe din dorinţele şi aşteptările îndreptăţite pentru schimbarea în bine a stării noastre bisericeşti şi politice-naţionale nu ni-se împliniseră. Autonomia bisericească şi libertăţile constituţionale, din cari abia începuserăm a gusta, încă nu prinseseră în fiinţa noastră destul de puternice rădăcini, ca să ne dee deplină maturitate pentru viaţa publică şi tradiţiuni bine întemeiate pentru înaintare sigură pe acest tărîm. Urmarea a fost: desorientare, desamăgire şi amărîre, şi în această stare sufletească am intrat în o luptă afară din seamă grea pentru apărarea şi păstrarea a vrutului nostru, cu multe bune intenţiuni, dar' şi cu multe preocupaţiuni.

Lipsind însă, în urma unor coincidenţe fatale, *încrederea împrumutată*, ne-am îngrădit în zidirea măreaţă lăsată de dînsul, mai unul mai altul, în câte o colibuţă deosebită şi astfel lupta am fost nevoiţi să o primim şi să o purtăm fără a fi avut răgazul, să alegem armele cele mai potrivite pentru apărare, alte dăţi fără a şti unii de alţii. Urmările n'au putut fi deci mulţumitoare şi întregirea şi ocrotirea aşezămintelor primite ca moştenire *nu* totdeauna în spiritul celui-ce ni-a lăsat moştenirea le-am putut face.

Ivitu-s'a mai în urmă chiar şi un alt lucru greşit în viaţa noastră publică, tot ca rod al acelei stări sufleteşti şi al situaţiunii date.

Nemulţumiţi, după-cum fireşte era, cu răsplata dobândită pentru lucrarea făcută şi jertfele aduse în interesul binelui obştesc, am ajuns să căutăm cu nerăbdare după pricinile acestei neisbutiri, şi aci ne-am oprit la celece mai la îndemână erau. Fără a ne da seama, nu cumva avem şi noi înşine vre-o vină, ni-s'a părut, că greşeli însemnate s'au făcut şi de *el*, că mai bună ar fi fost isprava, dacă altcum ar fi lucrat, decum a lucrat, că prea a stat mult în cumpăneală acolo, unde prin îndrăzneală mai mare ar fi putut dobândi mai mult, că întocmirile şi aşezămintele făcute de el, nu ar fi fost totdeauna potrivite trebuinţelor adevărate şi împrejurărilor date.

Astfel îndoiala în cugetele lui bune şi curate ne-a încolţit; am început a stărui prea mult asupra unor greşeli, de cari nici el, om fiind, n'a putut fi scutit; am slăbit în avântul cald pentru susţinerea din toate puterile a ideilor lui şi a aşezămintelor plăsmuite de *el*, şi de multe-ori chiar am crezut a putè lipsì dela datorinţa noastră, de a-'i aduce întreg tributul de cuvenită recunoştinţă şi mulţămită.

E bună cumpăneala înţeleaptă la plăsmuirea, alcătuirea şi judecarea unui lucru însemnat, avântul cald al inimii însă trebue, când e vorba de a trece dela cumpăneală la faptă.

Dar' cu toate scăderile, ce 'i-s'au imputat, arete-ni-se *om* între noi, care mai desăvîrşit să fi fost, decât el; *faţă bisericească*, care pentru înaintarea bisericii şi a şcoalei mai mult să fi lucrat şi cu mai bună isbândă; *bărbat al vieţii publice*, care şi în cele politice şi în cele culturale şi sociale cu multă pătrundere, cu mare stăruinţă şi energie, fără nici o greşeală şi cu mai multă rodnicie să fi luptat; *român*, ale cărui doriri pentru înflorirea şi înălţarea neamului mai ferbinţi, ale cărui cugete pentru a bisericei mărire mai curată să fi fost!

Ear' dacă aceasta nu se poate, pentru-ce n'am cinstì cu sfinţenie în el *pe cel mai ales, pe cel mai bun, pe cel mai mare*, pe care 'l-am avut de veacuri? Pentru-ce să ne lipsim cu tot dinadinsul de mângâierea, că în vremuri de grea cumpănă şi din al nostru neam s'au ridicat bărbaţi, cari prin lucrarea lor şi prin vîrtuţile, cu cari au fost împodobiţi, au tipărit pe fruntea unui lung şir de ani semnul caracteristic al fiinţei lor şi la generaţiuni întregi li-au dat îndreptarul lucrării spre adevărată cultură şi umanitate?

Tot în învălmăşeala luptelor, de cari am fost împresuraţi, am trecut, şi poate prea uşor, preste un lucru, cu care datori eram amintirii răposatului Şaguna şi ca creştini şi ca români.

Pentru a înţelege pe deplin la ce ţintesc, earăşi Vă rog, ca mâne, când la mormântul lui vom fi, să căutăm în jurul nostru şi îndată vom descoperì cu ce datori am rămas.

Deasupra mormântului cu osămintele marelui răposat aflăm o mică capelă, care *el*, încă în vieaţă fiind, a luat îngrijirile trebuincioase să i-se facă şi tot el a lăsat şi mijloacele băneşti pentru zidirea şi susţinerea ei în bună stare. Chiar această capelă ar fi cerut dela noi unele adausuri, unele împodobiri, mărunţişuri în asemănare cu *multul*, ce el ni-a lăsat moştenire, şi lucruri, al căror preţ material nu poate venì sub întrebare, când vorba e de o archidiecesă, de o metropolie întreagă. Adevărat, că corporaţiunea supremă bisericească, *congresul* la timpul seu hotărîre a adus pentru adunarea unui fond cu scopul învecniciri memoriei marelui archiereu, dar' cum această hotărîre până azi aşteaptă încă să fie pusă în lucrare, durere, noi o biserică întreagă de preste un milion de suflete, încă n'am strîns *atata* prinos, ca să putem împlini acele lucruri mărunte, cu atât mai puţin sume mari, din cari să-'i [illegible] un monument vrednic de faptele [illegible]

O [illegible] insire dela datorinţa noastră, pe care a o trece în tăcere, chiar cu acest prilegiu, şi în interesul nostru propriu, nu ne lasă inima! Căci, dacă un străin ar venì între noi şi, auzindu-ne vorbind frumos despre Şaguna şi despre adânc simţita mulţumită, cu care datori 'i-ne mărturisim, ne-ar întreba: frumoase sunt negreşit vorbele voastre, vrednice de laudă simţemintele voastre, dar' arătaţi-mi unde este monumentul de bronz sau de peatră, ce l'aţi ridicat în amintirea lui, unde aşezământul de binefacere sau cultural, făcut de voi în cinstea lui? Ce am puté să-i arătăm, cu ce am puté să ne desvinovăţim înaintea lui, cu ce mai ales înaintea conştienţei noastre?

Lăsând să dăinuiască şi pe mai departe această stare de lucruri, oare nu nevrednici ne-am arăta de binefacerile, cu cari *el* ni a îndulcit viaţa, şi oare nu vrednici am fi de osânda, cu care lumea încarcă pe omul nemulţumitor, cu atât mai vîrtos pe poporul nemulţumitor, care şi uită de recunoştinţa, ce datoreşte acelora, cari ce au avut mai bun în ei, pentru el au jertfit, cari prin a lor muncă cu capul şi cu fapta 'l-au cinstit, l'au întărit, l'au înălţat?

Numai popoare pe clina peirii îşi uită de cinstea şi recunoştinţa datorite bărbaţilor lor mari!

Noi însă, după toate celelalte semne ale vieţii noastre, popor pe clina peirii nu suntem şi nici nu am uitat pe binefăcătorul nostru, numai cât în învălmăşala, în care ne aflăm, ne-am mărginit prea mult la lucrurile mai uşoare, mai apropiate: parastase în ziua morţii, serbarea zilei onomastice, laude în convorbiri private, şi am lăsat pe alte vremuri cele-ce şi dela noi cer oare-cari jertfe materiale.

Ceea-ce n'am făcut însă până acum, nu ne este îngăduit să amânăm şi mai departe, ci prilegiul potrivit tocmai acuma este, să luăm îndemn pentru a face un pas hotărît în toate aceste privinţe, ca astfel să luăm osânda meritată de deasupra capului nostru.

Ce ni-se impune dar' *nouě* să facem în memoria marelui nostru răposat archipăstor?

Înainte de toate, aducându-ne aminte, că el om a fost, muritor cu slăbiciuni omeneşti nu acestea să stăruim a le pune în vederea tuturor, ci mai vîrtos să căutăm a'l ajunge în cele bune şi a'l întrece în a fi cu *mai mici* slăbiciuni, cu *mai puţine* greşeli şi cu *mai multe* merite decât *el*. Nu *petele* din soare să ne facă plăcere ale căuta, ci mai ales să ne bucurăm de *lumina* lui, care calea vieţii ne face să o cunoaştem, şi de *căldura învietoare*, care inimile amorţite le desghiaţă şi le face să bată cu nouă putere de viaţă.

De-apururea să ţinem înaintea ochilor, că din viaţa şi lucrarea apostolului Petru *nu* partea omenească, care l'a făcut în o oră de slăbiciune să se lapede de învăţătorul seu, *pildă vie* a rămas, ci *credinţa nestrămutată* în sfinţenia învăţăturii lui: „peatra", pe care Christos a mărturisit, că va zidì biserica, pe care nici porţile iadului nu o vor birui", precum în viaţa apostolului Pavel nu *laudele*, ce el 'şi-le făcea pentru că înfruntase primejdiile, ce le aflase în calea sa, cumpănesc în judecarea cu dreptate a lucrării sale neperitoare apostoleşti, ci *zelul, înţelepciunea, tăria caracterului, duchul bunei potriviri a lucrurilor, jertfirea de sine*, cu cari a propoveduit învăţătura mântuitoare şi o a întărit în inima semintiilor păgâne.

Şi apoi să nu uităm că acel 'omenesc: „Doamne de ce m'ai lăsat" al mântuitorului ' suşi, chiar pe Dumnezeu îl apropie [illegible] lt de firea noastră omenească, slabă şi supusă scăderilor, şi ne face să nădăjduim că cu toate slăbiciunile acestei firi cel puţin putinţa o avem de a ne apropia de desăvîrşirea dumnezeească, dacă pe deplin a o ajunge nu ne este dat.

Chiar ce omenesc a fost dar' şi în Şaguna, mai mult trebue să-l apropie de inima noastră.

Al doilea lucru, care avem să-l îndeplinim este, ca ceea-ce în curs de 25 de ani am lăsat în părăginire, să nu o lăsăm şi mai departe aşa. Să luăm deci în sufletul nostru nestrămutata hotărîre, de a aduce fiecare cu dragă inimă — şi a îndemna şi pe prietenii şi cunoscuţii nostri, ca asemenea să facă — câte puţin numai din avutul nostru ca *prinos* întru amintirea aceluia, care pentru noi toţi *atât de mult* a jertfit, *atât de mult* a adunat, *atât de mult* a făcut. Să strîngem din aceste prinosuri mici ale noastre, ale *tuturor* credincioşilor şi ale altor connaţionali luminaţi şi generoşi, un fond mare, bogat, din care nu numai amintitele împodobiri ale capelei de de-asupra mormântului să le putem face, ci şi un monument să-i ridicăm, falnic şi impunător.

Biserica creştină cinsteşte pre cei ce s'au nevoit întru apărarea şi răspândirea învăţăturilor ei, afierosindu-le zile anumite de pomenire şi de laudă în slujba dumnezeească, ear' credincioşii cu evlavie privesc la icoanele sfinţilor, întărindu-se prin aceasta în dreapta credinţă; toate neamurile luminate ridică statue, monumente, aşezăminte de cultură şi de binefacere pentru a ţinea pururea vie şi îndemnătoare amintirea bărbaţilor, cari au făcut ceva deosebit pentru înaintarea binelui obştesc. Şi acest lucru trebue să'l facem şi noi. Fie-care în parte datori suntem să-i aşezăm în casele noastre, alăturea cu icoanele sfinţilor, icoana, care ale lui trăsături ni-le înfăţişază, nu pentru a-i aduce închinăciuni idoleşti, ci pentru ca în oarele de plăcută zăbavă a duhului sau în clipite de descuragiare, când privirile noastre vor cădea asupra acestei icoane, — sfinte şi ea în alt înţeles — faptele şi virtuţile lui să ni-le reamintim şi îndemnuri bune să luăm dela ele, ca înşişi mai mult să lucrăm pentru binele obştesc, mai buni, mai vrednici să ne facem.

Dar eată colo, în Răşinari, stă umilita casă, în care pe sfîrşitul anilor de urgie doi episcopi ai nostri nevoiţi au fost a se adăpostì. Această casă păstrată ar trebui ca avere bisericească, pentru-ca ea, pe deoparte să ne reamintească umilirea de altă dată, ear' alt monument, mai dăinuitor decât metalul ros de rugină, de altă parte, să ne vorbească de *acela*, care ne-a ridicat din acea stare de umilire, care mândrie ni-a dat spre a putea privì cu fruntea ridicată la înalta menire, ce ne este hărăzită şi ca biserică şi ca naţiune, şi în inimile noastre înălţătoarea încredere a sădit, că cele bune şi de folos prin muncă chibzuită şi stăruinţă neobosită le vom şi dobândì. *Acest monument să vestească tuturor, că biserica română ort. orientală şi poporul român înadevêr rescunoscĕtori sunt pentru toate facerile de bine, de cari au fost învredniciţi.*

Mai ales acest monument *vĕzut* este trebuinţă, pentru-că simţemintele ascunse în inimile noastre nu pot încălzì, nu pot îndemna şi îmbărbăta şi pe alţii, ear' arătarea adâncei mulţămite cuvenite prin câte un parastas, prin câte o cuvêntare de prilegiu, prin câte o amintire în cercuri private despre vredniciile lui, ori cât de preţioase sunt ele în sine, nu ajung pentru a descărca o biserică, un popor de datoria recunoştinţei. Ci precum, dacă e, ca să se întărească adevărata evlavie între oameni şi credinţa adevărată adânci rădăcini să prindă între ei, în *biserici la rugăciuni obşteşti* trebue să ne adunăm, aşa şi aici, *dacă îndemnătoare spre urmarea faptelor bune are să fie adânca noastră mulţămită, prin un monument de toţi vĕzut ca trebue vĕdită să se facă; monument, care vrednic să fie de cel sĕrbătorit şi spre laudă să slugească şi celor ce-'l sĕrbătoresc.*

Al treilea lucru, care să-'l facem este, ca asemenea *lui*, cu tot ce mai bun, mai ales avem în fiinţa noastră, fără lenevire şi cu toată stăruinţa, să ne punem în serviciul trebilor obştesti: bisericeşti, şcolare, culturale, naţionale; să facem să piară dintre noi „a pizmei rĕutate" şi „oarba neunire", cari veacuri dearîndul au fost izvorul multor nefericiri venite asupra capului nostru şi şi acum ne stânjenesc în o lucrare cu bună înţelegere şi rodnică; să rĕmânem ca şi până acum, după exemplul viu dat de el, nestrămutaţi în credinţa şi alipirea către Inaltul Tron, augusta dinastie şi iubita noastră patrie; şi *una fiind*, ca fraţi adevĕraţi, urechia să ni-o plecăm la glasul duios al bisericei, care la împreună lucrare spre a ei mărire ne chiamă; inimile să ni-le deschidem pentru a primì neprihănitele idealuri ale neamului şi spre fiinţare să le ducem!

*

Voi, preoţilor, cari evangelia lui Christos a propovedui chemaţi sunteţi, voi mai ales pildă vie să-'l aveţi pururea în lucrarea voastră şi de pildă să-'l daţi şi credincioşilor voştri!

Voi, învăţătorilor, cari inimile mlădiţelor fragede ale neamului, pentru primirea semintei tuturor virtuţilor aveţi să le pregătiţi, când de fapte mari le veţi vorbì, ale *lui* în lumină strălucitoare a le pune, să nu vĕ leneviţi!

Voi, mamelor şi surorilor române, când inima mai cald vĕ bate, gândind la viitorul şi fericirea copiilor şi fraţilor vostri, asupra faptelor şi virtuţilor *lui* a arăta, de sfântă datorie să Vĕ ţineţi!

Mai ales însă Tu, tinerime, pentru care *el* cu atâta dragoste a muncit, Tu, mângâerea noastră în mult posomorita vreme de acum, şi nădejdea noastră pentru vremea, ce are să vie, inspiră-te Tu din a lui lucrare frumoasă; pune Tu toată a Ta fiinţă în serviciul binelui obştesc, când chemată vei fi spre aceasta nu prin vorbe pompoase, nu din poftă după mărire deşartă, nu din interes material, trecĕtor şi adese omorîtor al avânturilor nobile; ci cu lăpădarea de sine adevĕrată, care totdeauna binele caută, cu stăruinţa, care nu cunoaşte oboseală, cu energia, care nu se dă nici când îndărăt înaintea pedecilor, cu mintea luminată, care „nu bate vĕzduhul", cu inima caldă, care e capabilă a primì şi a sălăşluì în sine *idealuri*, Te nevoeşte a servì biserica, de care Te ţii, neamul, din al cărui sin ai eşit, patria căreia şi până acum cu toţii credinţa 'i-am păstrat şi atâtea jertfe 'i-am adus.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Dar şi *noi toţi*, lăsaţi-ne pururea îndemn să luăm din faptelele şi virtuţile *lui*, ca asemenea *lui* să trăim, să muncim, să jertfim, folos obştiei să aducem!

Şi ca firea noastră omenească, care spre slăbiciune se pleacă, să nu ne abată dela împlinirea acestei frumoase hotărîri, îndură-Te Tu, Doamne, de noi! Trimite-ne harul Tău, întăreşte Tu voinţa noastră, ca să ne putem înălţa *acolo, unde Tu, care a ne ridica Te-ai milostivit, ai voit să ne ai.*

„Duch drept innoeşte intru noi, Doamne", ca să înţelegem, că dacă Tu prin trimisul Teu *Andreiu Şaguna*, ne-ai scos earăşi la lumină, nu a Ta voie poate fi *să ne mistuim puterile în lupte deşerte şi să ne istovim fiinţa în sfăşieri lăuntrice*; să cunoaştem, că greutăţile, ce în cale le întimpinăm, numai încercări sunt, cari să ne oţelească, că din pricina lor *rugina descurajării nu e îngăduită să se aşeze pe sufletele noastre, că neizbânda clipitei de acum nu trebue să ne facă să părăsim, ci mai ales să sporim munca bărbătească pentru dobândirea de bunuri noue ale vieţii noastre obşteşti.*

„Inimă curată", Te mai rugăm, „zideşte în noi, Dumnezeule bune", pentru-ca, depărtând dela noi ura şi zavistia şi aplecarea spre ceartă, să se poată sălăşlui între noi earăşi buna-înţelegere, frăţietatea adevărată şi acea bunătate a inimei, care ce e bun şi frumos şi adevăr, ori de unde ar venì, primeşte; ca astfel să ne putem înălţa spre *idealuri, căci numai având şi închinându-se la idealuri un popor, ca şi un individ, se poate ridica din nomolul miseriilor vieţei de toate zilele spre a rîvnì către lucruri înalte şi înălţătoare.*

In sfîrşit fă, Doamne, ca, dacă la anul 1873 trişti, obidaţi, îngrijaţi ne-am adunat în jurul sicriului archiepiscopului şi metropolitului *Andreiu*, de acì înainte să ne adunăm în mângăitoarea şi înălţătoarea încredinţare, *că din acest sicriu vor răsărì pentru noi neperitoare îndemnuri pentru tot ce duce spre a bisericei mărire şi spre a neamului înălţare, fericire şi strălucire!*

Chestie importantă.

La câteva zile după 3/15 a. c. am spedat Redacţiunei „Tribuna" un articol intitulat „La situaţie" semnat „omicron" a ajuns la „Jeszenszky" şi 'l-a îndrăgostit încât îl păstrează pentru sine, sau ajuns la destinaţiune şi n'a fost vrednic de publicat, una din două.

In acel articol de un cuprins laconic am pledat pentru împăcarea tuturor elementelor de luptă naţională, arătând pe scurt că precum cugetul şi simţirile noastre din întreg teritorul locuit de români în aceea zi au convenit, cu exchiderea tuturor partidelor şi necăsurilor multifarii — întru de a prăsnui *amintirea eroilor naţionali*, tot astfel şi acţinnea noastră în viitor — uitând miseriile trecutului şi luând în considerare *situaţia ce înşine ni-am creat*, — să convină într'u de a ne avênta la o luptă naţională comună şi deamnă de obstaculele ce zilnic întimpinăm, şi de descendenţii eroilor pe cari îi sărbătorim. Articlul din chestiune nu s'a publicat, n'am cercat motivele, fără am scris altul în „Tribuna Poporului" sub titlul *„chestie importantă"*; acesta, care în fond este tot acelaş, a văzut lumina zilei şi 'i-s'a făcut în „Tribuna" comentariile necesare.

Nici că am intenţionat alta decât, dacă nu în ziare apoi în inimile noastre să medităm asupra acestei importante chestiuni şi să-'i dăm atenţiunea cuvenită.

Când în cele naţionale eram uniţi, munca noastră era rodnică şi nu numai pentru idealuri, principii, ci chiar şi pentru persoane ne ştiam jertfi şi entusiasma. — Dividaţi însă cum suntem de present, nu ne interesăm aproape de nimic şi forţele noastre sunt reduse la neactivitate, tunetele şi fulgerile, elementele lor conducătoare au produs o furtună puternică şi obştea naţiunii în mare parte îşi vede de ale sale, s'au retras aproape toţi la coliba şi moşioara lor.

Chiar şi aceia dintre noi, cari ar dorì a se afirma pe terenul naţional, n'o pot face, pentru-că unii fac politică înaltă, alţii politică personală, alţii servesc cutare sau cutare partid, şi causa noastră cade jertfă acestor neînţelegeri.

Voi conducători de odată, cari aţi dus sute şi mii de Români la Viena şi la Cluj, unde sunteţi astăzi?

Cercaţi şi înseninaţi de nou orisontul poporului românesc, care dela fire nu e dedat la atâta lâncezelă, vocea poporului începe a vă cere faptele voastre, daţi mâna unii cu alţii şi ne daţi nou prilegiu de luptă, că bine vă este cunoscută a pismei răutate

Noi dela sate în neputinţele noastre ţinem mai presus de toate la chestia noastră naţională, regretăm însă mult cele întâmplate, pentru-că sunetul certelor de sus produce răsunet aici la noi, şi regretăm şi mai mult, că spiritele dominante nu se reconciliază. Unde şi când se va ivì un Gladstone între noi?!

Redivivus.

Bănăţenii la încercare.

Pe Sân-Petru a. c. e convocată constituanta despărţământului Lugoj al „Asociaţiunei", pe care bănăţenii o doriau din timpuri depărtate s'o vadă lăţită printre toţi Românii de dincoaci de Carpaţi.

Inteligenţa Lugojului în frunte cu dnii: *C. Brediceanu, Dr. G. Popoviciu, Dr. Petroviciu, Dr. Dobrin* etc., face pregătiri, ca dnii oaspeţi să fie cât se poate de mulţumiţi cu adunarea. Renumita „Reuniune de cânt şi musică" se pregăteşte pentru un concert pe Luni seara, ear' la sf. Liturgie încă va cânta în biserica rom. gr.-or. Tinerimea universitară pregăteşte după concert o petrecere socială împreunată cu dans; toate, toate se întocmesc, ca constituanta să fie o serbătoare naţională-culturală pentru bănăţeni mai ales.

Veniţi activiştilor şi vă afirmaţi pe terenul cultural dorul de activitate; veniţi pasiviştilor politici şi vă satisfaceţi dorul de activitate tot pe terenul cultural; veniţi şi voi, cei-ce nu faceţi politică, şi dovediţi, că vi-e dragă înaintarea Românului în cultură, basa viitoriului popoarelor!

Veniţi bănăţenilor şi dovediţi, că dorul d'a avea societăţi culturale între noi n'a fost numai o poftă trecătoare, ci o necesitate socială binesimţită de toţi cei-ce ne văietăm de înapoiarea noastră.

Furiu Camil.

Afaceri Şcolare.

Soartea familiilor învăţătoreşti.

Nu numai just şi echitabil, dar' şi moral e, ca în raport cu datorinţele cari se impun fiecărui membru al societăţii, să se bucure şi de favoruri şi drepturi.

Învăţătorimea, numai pătrunsă de idealul seu, numai condusă de deosebit zel, însufleţire şi abnegaţiune faţă de cultura poporului, va putè tinde a satisfacе nobilei sale meniri.

Dar' aceste înalte sentimente, de câte-ori nu sunt espuse fluctuaţiunilor timpului şi multor influinţe şi condiţiuni cu totul neprielnice, în faţa cărora trebue să dispară ori-şi-ce ideal şi însufleţire!

Pentru-ca zelul şi însufleţirea să fie constantă, trebuinţă neapărată avem de anumite condiţiuni de viaţă, căci de vom lua pe cel mai însufleţit om, şi-'l vom pune în nişte condiţiuni de viaţă neprielnice nobilei sale misiuni, vom vedè cu ochii decadenţa lui.

Oameni fiind şi noi, avem a satisface îndatoririlor de esistenţă către noi şi familiile noastre; şi când chestiunea de esistenţă ne ameninţă, ori-şi-ce ideale dispar, se nimicesc în faţa lipselor vieţii.

Idealul nobilelor sentimente, iubitoriul de omenire Pestalozzi, a cărui însufleţire şi abnegaţiune pentru cultura omenirei, spera a nu o contesta nimeni, nimicit de nesajunsurile materiale îl vedem închizând însuşi institutul seu dela Neuhof, şi-'l vedem lucrând pentru a-şi asigura esistenţa sa şi a familiei sale.

Când ne cugetăm la starea sufletească a învăţătorimei noastre, în faţa grijei şi luptei pentru creşterea famililor lor, ochii ni-se umple involuntar de lacrimi, pentru a da tributul durerii noastre.

Am văzut la Iancahid, Jadani şi alte comune, cum sărmanii învăţători şi-au dus familia la Becicherec, Arad etc., ear' dinşii singuri acasă duc o viaţă de chin şi amar.

Eată însufleţire şi abnegaţiune părintească pentru creşterea familiei, carea trebue să stoarcă admiraţiune.

Sinceri să fim, din miserul salariu de 3—400 fl., fie chiar 5—600 fl., este absolut imposibil a şi trăì şi a şi susţinè copii la şcoală.

Şi până când naţiunea va ajunge la conştiinţa viitoriului ei cultural, spre a dota învăţătorimea noastră corespunzător, spre a-'şi putè susţinè şi familiile la creştere, o rugare respectuoasă avem către Iluştrii membri ai *administrării fondului Gozsdu — şi a altor fundaţiuni — să se îndure prograţios faţă de soartea şi sacrificiile învăţătorimei, votând stipendii fiilor de învăţători, chiar şi din clasele inferioare ale şcoalelor medii*, căci ne îngrozim la reamintirea soţiei familiilor învăţătoreşti, ne îngrozim când ne punem întrebarea: *Ce se va alege de copiii nostri?* (Rugare foarte dreaptă. Ne place a crede, că va şi fi ascultată. Red.)

Aşteptăm, că aceeaşi întrebare să-'şi pună fiecare învăţător, conştiu de datorinţa către sine însuşi.

De câte-ori nu am dirigiat coruri în beneficiul altora, de câte-ori nu am contribuit şi adunat denariul marinimoşilor pentru alte scopuri; numai pentru noi nimic nu am făcut, pentru-că ni-a lipsit *conştiinţa de sine*

Apel literar.

Am început a scrie un op intitulat *„Sărbătorile la Români"*, care va consta din mai multe volume.

Vol I. intitulat *„Cărnilegile"* e deja sub tipariu, ear' vol. II, intitulat *„Paresimile"*, e în lucrare.

De oare-ce însă multe datine şi credinţe, cari au să intre în vol. II. nu-mi sunt destul de bine cunoscute, de aceea mă adresez prin şirele de faţă către P. T. Doamne şi Domni, cari vin mai adeseori în atingere cu poporul, şi mai ales către cei din *Transilvania, Bănat* şi *Ungaria*, cu rugămintea ca să binevoească a-mi răspunde la următoarele întrebări:

1. Ce sunt *Vracii* sau *Valaşii*, cari cad totdeauna în Joia din *Săptămâna albă*? Nu sunt acestia cum-va vre-un fel de insecte? Şi dacă-s insecte, cum arată şi ce cred Românii despre dînsele?

2. Ce fel de insecte sunt *Forfecarii* şi *Burghiaşii*? Cari sunt legendele lor, ce fel de datine şi ce credinţe au Românii despre dînşii?

3. Ce fel de gândac sau insect e *Dragobetele?* Când şi cum îl folosesc descântătoarele la farmecele lor de dragoste?

4. Cum arată *Legănuşul* (ţuţuluşul, scrîmciobul) şi *Vêrtejul*, în cari se dau oamenii şi cu deosebire tineretul în prima Luni a Paresimilor (Postul mare)? Cari sunt şi cum se chiamă părţile sale? Ce fel de datine şi credinţe sunt împreunate cu aceste două obiecte?

5. Când şi cum se face *Dragobetele de dragoste?* Care zi sau sărbătoare se numeşte *Dragobete?*

6., Care e descântecul pentru cei vătămaţi de *Sân-Toaderi* sau *Caii lui Sântoader?*

7. Ce se 'nţelege sub *Nunta urzicilor?* Când se începe aceasta şi când înceată?

8. De ce se numeşte *Lunia* cea dintâiu din Paresimi sau Postul-mare *Lunea păstorilor*? Ce datine şi credinţe esistă în privinţa aceasta?

9. Cum se face la 1 Martie *apa de dragoste?* Ce feliu de datine şi credinţe mai esistă la 1 Martie? In fine:

10. Ce cred şi istorisesc Românii despre *Marţolea* sau *Marţi-seara?* Care e sărbătoarea ei?

P. T. Doamne şi Domni, cari vor binevoì a-mi respunde la aceste 10 întrebări, rog să-mi trimită respunsurile D-sale cel mult până la 1 Septemvrie a. c.

Totodată rog, ca Domnii, cari cunosc bine insectele amintite mai sus, să-mi trimită într'o cutiuţă mică şi câte un esemplar din aceste insecte, ca, spre cunoaşterea tuturora, să le pot defini latineşte şi germăneşte.

Doamnele şi Domnii, cari îmi vor răspunde la aceste întrebări, vor primì din parte-mi *drept recunoştinţă şi mulţămită* câte un exemplar din opul meu *Tradiţii poporane române din Bucovina* *).

Suceava 30. Iunie 1898.

S. Fl. Marian
prof. gr. or. rom. în Suceava (Bucovina).

*) Toate ziarele române sunt rugate să publice apelul acesta.

Poesii poporale.

(Din Nădlac)

Zis-a mândra către mine:
„Mă mărit te las pe tine,
Că foarte mulţi m'au cerut,
Tu nici grijă n'ai avut.
Ci mă 'nşeli tot cu scrisori,
Că numai decât te 'nsori;
Dar' m'am săturat acuma
D'aţi mai crede ţie gluma!
Şi aşa, bădiţă bade,
Spunem dreptul cum se cade;
De ai voie de 'nsurat,
Nu-mi ţinea drumul legat!"
Mândro, mândruliţa mea,
Fă cum te 'nvaţă firea;
Mergi după cine voeşti!
Numai să nu te căeşti!
Mă mărit că mulţi mă cer,
Insă după tine per!
Ştiu, că mor de mă voiu duce
Că ţi-a fost gurita dulce.
Acum răspuns nu-ţi pot da:
Că curînd m'oi însura;
Dar' tot îţi făgăduesc,
Că pe tine te iubesc!
Aşteaptă zile puţine,
De vrei să vii după mine!

Eacă mândra se mărită,
Eu rămân fără iubită.
Ducă-se cu Dumnezeu,
Că mie nu-mi pare rău,
Că mai sunt în lume fete
Mi-oi afla şi eu păreche.

Mândră, pentru Dumnezeu,
Vezi de mine, că mi rău.
Leacul meu nu este mare
Fără numai o sărutare.
Şi tu dacă vei vrea,
Tot să fi iubita mea!

Drag mi ceriul înorat
Şi voinicul ne 'nsurat.
Drag mi şi ceriul cu stele
Voinicul fără muere.
Dar' mi drag ceriul cu ceaţă
Şi voinicul cu musteaţă.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Să meditām serios asupra chestiunei şi să facem inca-i pentru familiile succesorilor nostri, dacă avem conştiinţa demnităţii noastre!

Să nu perdem din vedere, că de câte-ori şi cei slabi, fiind uniţi şi avênd voinţă tare, au produs minuni!

In fine atrag atenţia celor interesaţi asupra concursului publicat de Academia română, în chestia primirei a 15 eleve în institutul Otteteleşanu dela Măgurele, unde se primesc gratis eleve de 11—14 ani, cari au absolvat cursul primar, avênd a-şi trimite cererile până la 3 August a. c. Academiei române la Bucureşti, Calea victoriei 135, insoţind cererea: cu estras de botez, atestat de vaccinare, de paupertate şi cel şcolariu.

Comloşul-bănăţean, 8/20 Iunie 1898.

Amicul culturei.

*

Rugare.

Toţi membrii Reuniunii învĕţătorilor români din protopresbiteratul Butenilor, precum şi aceia, cari dela înfiinţarea reuniunei noastre învĕţătoreşti au eşit din sinul acestei reuniuni, devenind învĕţători în alte protopresbiterate, şi n'au solvit taxele de membri, cei dintâiu atât la reuniunea districtuală, cât şi ceasta cercuală, precum în anii trecuţi au fost provocaţi pe calea oficiilor parochiale, — sunt rugaţi încă odată a-şi trimite acele restanţe până la 1 Septemvrie n. a. c. subscrisului cassar în Buteni (Buttyin) — la din contră voiu fi silit a aplica cele mai stricte mĕsuri pe cari ni-le întinde legea faţă de acei învĕţători cari nu-şi fac deobligamêntul faţă de reuniune.

Buteni la 24 Iuniu v. 1898.

Vasiliu Suciu,
cassar.

Convocare

la adunarea cercuală a despărţemêntului XIII. (Abrud) al „Asociaţiunii pentru literatura română şi cultură poporului român", ce se va ţinè „în pavilonul de vară dela cârciumăria comunală" din Zlatna în 17 Iulie st. n. 1898 la 10 oare ante-meridiane pe lângă următorul

Program:

1. Deschiderea şedinţei prin preşedinte.
2. Raportul comitetului: *a)* al secretarului *b)* al cassarului.
3. Stabilirea budgetului pentru anul următor.
4. Alegerea unei comisiuni pentru încassarea taxelor dela membrii vechi şi inscrierea de membri noi şi raportul acelei comisiuni.
5. Cetirea disertaţiunilor insinuate la presidiu cu 48 oare mai inainte.
6. Alegerea comitetului conform §-lui 43 din statute.
7. Eventuale propuneri făcute în cadrul statutelor.
8. Verificarea protocolului.

Sunt invitaţi a lua parte la această adunare toţi membrii fundatori, pe vieaţă, ordinari, ajutători şi onorari ai Asociaţiunii de pe teritorul acestui despărţemênt, precum şi toţi cei-ce se interesează de prosperarea literaturii şi culturii poporului român.

Din şedinţa comitetului desp. XIII. al Asociaţiunii.

Abrud, 20 Iunie. st. n. 1898.

Ioan Maier, m. p., secretar. Dr. *Basiliu Preda*, m. p. dir. desp.

Petrecerea tinerilor plugari şi meseriaşi rom. din Lugoj.

— Scrisoarea corespondentului nostru. —

Domnule Redactor!

De multă vreme animaţia petrecerilor lugojeneşti, n'a ajuns pe culmea celei deaseară, arangiată de bravii nostri tineri plugari şi meseriaşi.

Deşi rĕstrîns era cercul oaspeţilor presenţi, totuşi „Romana" s'a jucat de către aproape la 60 pĕrechi. Şi îşi petrecură tinerii plugari şi meseriaşi dimpreună cu drăguţele brunete şi bălioare cu atâta dor şi sete de jocuri româneşti, încât numai alba ziuă a fost în stare să-'i îndemne, să părăsească cu stejar împodobitul salet din grădina „Concordiei".

Inteligenţa noastră binişor era representată prin st. familii: Titu Haţeg, Dr. Stefan Petrovici, Dr. Demetriu Florescu, Coriolan Bireescu, Nicolae Franţ, apoi Dr. I. Maior, Dr. I. Pop, dl Tomici, dl Vidu etc.

Indeosebi călduroasa recunoştinţă şi adânc simţita mulţumită a tinerilor plugari şi meseriaşi o merită bunul nostru Dr. Stefan Petrovici, care în mare parte a contribuit la realisarea ideii acestei petreceri atunci, când — după-cum insuşi căpitanul Král îmi spuse — unii dintre chiar „román urak" stau impotriva realisării.

Noi acestia, cari nu baş avem influinţă pela căpitănat ce să fim zis? Să-'i fim lăsat să-'şi facă cheful, dacă n'au de lucru, în firma credinţă că revĕrsa-se-va şi asupra Lugojului duchul vremurilor şi un puternic corp ca al plugarilor şi meseriaşilor români din Lugoj în picioare va lua un astfel de „veto" după tufă ascunşilor „román urak".

Nu pot încheia Stimate dle Redactor, fără ca să amintesc zelul şi neobosita activitate desvoltată de către tinerii B. Dragomir, plugar; M. Arjoca, olar; Tr. Dragomir şi V. Jucu, cojocari, cari mult au contribuit la reuşita petrecerii.

Succesul material (16 fl. 20 suficit) — dacă luăm în considerare cele expuse, încă e destul de măgulitor. Acest fapt atât pentru cassarul Alex. Lupea, coloritor, cât şi pentru controlorii George Iacobescu şi Ioan Maier, plugari, ear' faptul că e strălucit succesul moral, servească pentru întregul comitet arangiator drept incurajiare, pentru-că în ciuda beţelor din roată, cu spor va merge carul, ear' isbânda în scurtă vreme va zimbì.

Lugoj, 15/27 Iunie 1898. *Nicăuţă.*

SNOAVE.

Jurămîntul ţiganului.

Un ţĕran dădu în judecată pe ţiganul Ciortan, pentru că îi furase un curcan. Ţiganul vĕzêndu-se încolţit se duse la judecător acasă. Sa traiţi conaşule, scapaţi-mĕ din foc! Şi îi povestì ţiganu faptul cum se întâmplase. Judecătorul îl găsi vinovat şi îi zise: Mĕ ţigane, dacă vrei să te scap dămi 5 lei. Vai de mine boiarule! făcu ţiganul deschizêndu ochii ca un broscoiu, n'am nimic!

Dacă n'ai, zise judele, întorcêndu-i spatele, atunci înfăţişează-te la judecată şi ai să plăteşti înzecit.

Când auzi ţiganul cum merge chestia, făcu rost de 5 franci şi a doua zi se duse iar la judecător. După cei dădu paralele îl întrebà. Ce sa fac?

— Să zici că n'ai furat. La nevoe chiar să juri!

— Bine, zise ţiganul şi plecà.

Venì şi ziua judecăţei. Ţiganul susţinea că nu e vinovat.

— Ia auzi mĕ ţigane, zise judele, creştinu ăsta spune că i-ai furat un curcan.

— Poată sa spună, eu n'am furat nici un curcan, boiarule, zise ţiganu văicărindu-se.

Creştinul indignat strigă: Să jure, d-le jude.

— Iaca m'a 'njur, făcu ţiganu şi numai de cât începu: „Să dea D-zeu ca fulgii curcanului să umple toate câmpurile, carnea să fie pe gîtul hoţului, iar cu oasele să 'i se spargă capul păgubaşului."

Judecătorul, căruia puţin îi lipsi să nu ridă zise: iacă mĕ creştine, se jură.

Ţăranu, care nu băgase de seamă cum se jurase ţiganu, facu o cruce zicênd: Doamne, cum îl rabzi. Apoi eşi afară zicênd: Apoi, dacă s'a jurat să 'i fie în suflet.

Ionescu Pastian.

Dela Sate.

Sinucis în urma turbării.

In comuna *Almaş* în comitatul, *Aradului*, se duseră înainte de aceasta cu vre-o patru sĕptĕmâni, doi oameni să facă gardurile la ţarină. După-ce gătară lucrul, se pomenì unul dintre ei, că vine către dînsul un câne, pe semne turbat. Omul nostru se judecă în sine cum să întimpine aceasta primejdie, şi până a nu sosì la dînsul cânele, îi vine în minte că dacă cânele se va arunca la el, se arunce şiuba în cap la câne, avênd apoi a-'l lovì cu sĕcurea. Cânele se aruncă la om, acesta aruncă şiuba şi fără a mai aştepta să-'l lovească o luà pe aici încolo.

Acum omul ce se vĕzù scăpat de primejdie, face atent pe tovarăşul seu, că ce a păţit, fiind-că acesta era ceva mai jos de el, sfătuindu-'l tot odată să urmeze ca dînsul. Acesta îi rĕspunde (fiind-că era un om robust şi vênător îndrăsneţ,) „să vină el numai la mine, că apoi la mine e sĕcurea". . . . . Nu sfîrşise vorba şi cânele se aruncă la el. Omul se sileşte să-'l lovească, dar' nu-'l poate nimerì. Când în urmă cânelui îi succede să-'l muşte de mână şi apoi fuge. Nefericitul om se pomeneşte cu mâna muşcată şi îşi continuă calea către casă. Spune despre cele întâmplate antistiei, ear' aceasta face arĕtare medicului şi medicul constatând primejdia, dă năcăjitului om ceva medicini şi face cele de lipsă pentru trimiterea lui la clinică spre a-'l scăpa ştiinţa medicală de periclu. Omul nostru temêndu-se de spesele causânde de o parte, eară de alta luând lucrul eacă aşa, a negligat lucrul timp de trei săptĕmâni, când rana era mai vindecată. După acest timp s'a pus omul nostru la lucru şi în ziua care a lucrat înfierbântându-se sângele în el, seara a şi simţit simptoame de turbare. Nefericitul om era în cea mai frumoasă vîrstă. Tatăl lui în loc ca să caute de însănĕtoşarea fiului seu pe calea arĕtată de medic, se duce pela vrăjitori. Aceasta era Marţi în 28 Iunie v. Joi într'u atâta 'i-a fost de rĕu nefericitului, încât s'a vĕzut silit a cere ajutorul medicului. Medicul a şi venit Vineri la 1 Iulie n., ear' pe când a ajuns în faţa locului, nefericitul om vĕzênd starea de nesuferit în care se afla, zise nevestei sale să curăţe chilia pe când vine medicul, căci el până atunci merge în cămară, fiind-că la aier liber nu poate sta de fel. Ajuns nefericitul în cămară, luà puşca ce era încărcată, şi se impuşcà, până nu ajunse medicul la dînsul. Peste vre o 10 minute ajunse şi medicul, care se bucura când auzì că s'a sinucis el insuşi, de oare-ce precum aştepta, trebuiau să o facă aceasta din oficiu.

Eată la ce duce pe om neştiinţa, mai preferind a căuta ajutorul dela vrăjitori, decât dela medic!

*

Din Bozovici.

23 Iunie 1898.

Cu regret, dar' şi după multă precugetare am trebuit să iau peana în mână, ca să scriu o întâmplare tristă, obvenită cu ocasiunna serbătorilor Rosaliilor, când e totodată nedeia în comuna Lăpuşnic — o comună între cele dintâiu din Almaj.

Cu vre-o 2 sĕptĕmâni nainte de nedeie fruntaşii acelei comune au rugat atât pe conducĕtoriul corului din Bozovici, cât şi pe corişti, ca să binevoiască în a doua zi de Rosalii a cânta rĕspunsurile liturgice în s. biserică.

La aceasta propunere toţi au consimţit impreună cu preoţii din Bozovici, ba ce e mai mult, comuna Lăpuşnic a fost dispensată şi dela spesele obveniende cu mergerea corului.

Luând la cunoştinţă despre aceasta pompă, ce era să se facă în Lăpuşnic, şi inteligenţa din Bozovici fără deosebire de confesiune toţi se deciseră, ca în aceea zi să participe cu toţii la serviclul divin precum şi la veselia ce va fi cu ocasiunea nedeiei. — Durere însă, că planul nostru a fost zădărnicit prin preotul Dionisie Goanta, învĕţătoriul Nicolae Budescu, fost învĕţătoriu în Luncaviţa ear' acum în Lăpuşnic.

Nu gândì, bade, că-mi pasă,
Că ai zis, că nu-s frumoasă.
C'ai zis, bade, din mânie,
C'ai vĕzut, că nu-mi placi mie.
Şi-ai zis, bade, din nĕcaz,
C'ai vĕzut că eu te las!

Cine n'are drag în lume
Să se ducă în pădure
Şi să scrie pe-o frunzuţă,
Că el nu are drăguţă

Culese de:

AlexandruMurĕşanul.
pedagog curs. IV

Descântece poporale!

Astăz bată mâne's bată
Şi am pânză de bogată.
Caută sporiul fusului
Şede'n gura coşului
Tot suceşte şi poreşte
Numai coşu tot plăteşte

Bărbate bărbatul meu
Zice ţara că eşti rĕu,
Dar' tu eşti bunuţul meu,
Că mĕ laşi să fac ce vreu.
Că de când eşti tu birău
Jocu şi birtu'i al meu,
Căci tu ziua eşti prin sat
Sara vini acasă beat.
Eu îi pusei cina pe masă
El mĕ tăvălì prin casă.
Doamne bate'l, cum nu pere,
Ce-aşi sări până'n podele!
Doamne bate'l să'l vĕd mort,
Ce aşi sărì până 'n pod!
Doamne bate'l când l'aud,
Nu găsesc loc să m'ascund.
Doamne bate'l pe tot locu
Cum mĕ făcu ca potlogu.
Când aud zaru uşii
Nu mĕ mai ţin păpucii,
Dar când se băgă în casă
Eu sărliu în vîrf la masă
Sărì 'n cap şi jos mĕ trase,
Şapoi îmi rupse trii coaste.

Cherechiu la 9/21 Iunie 1898.

Culese de *G. B.*

Sara.

Când sara în tăcere
Cu paşi lini păşesc
Dela câmp acasă, —
Noaptea lin se lasă,
Stele mititele
Pe cer lin lucesc...

Din turn se aude
Un glas creştinesc...
Clopotele sună
La creştini să spună,
Pre Tatăl să'l laude,
Pre Tatăl ceresc! —

Şi colo la stână
Lâng' un mare foc
Păcurarii roată
Stau cu turma toată...
Unii 's la fântână
Pe un verde loc.

Peste sat din fumuri
Nori s'au înălţat.
Sĕmn că gat' de cină...
Fete la fântână
Se duc rênduri... rênduri...
La margini de sat. —

I. Groşanu
septimas.

Iubirea.

poesie poporală culeasă de *Sidonia Surlaş*

Frunză verde şi-aş muri
Dumnezeu nu m'o primi,
Aş mai vrea dar' să trăiesc
Cu mândra să mĕ iubesc.
Să mĕ iubesc cum îmi place,
Că nime n'are ce-mi face
Nici judele satului
Chiar nici domnii sfatului.
Că şi ei încă iubesc,
De mine nu se feresc,
Nici de Turc şi nici de Neamţ,
Nici de apa cea din şanţ.
Nici de gardul de nuiele
Nici de bâte peste şele.
Amin fie dar' aşa
Iubească care cum vrea,
Şi dacă n'are pe cine
Iubească măcar vecine.
Să iubească dacă poate
Până n'a umbla pe coate;
Că atunci e prăpădit
Şi de nime nu-i iubit.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Corul nostru, care e unicul în Almaj, are foarte mulți nepretini, și părintele cu învățătoriul nu au voit să-'l primească, ca nu cumva să se strice cu șoviniștii.

Almăjanul.

*

„Ca să se știe".

Patas în 13 Iuniu 1898.

Sub titlul acesta suntem rugați să publicăm următoarele:

Nici odată, nici când, și nici unde nici-am cerut, nici mi-s'a îmbiat din partea cuiva ajutoriu de stat sau ori ce alt ajutoriu de felul acesta, și totuși se află atâția, până chiar și unele persoane de autoritate mai înaltă bisericească, cari vor a ști că de fapt am primit ajutoriu de stat. Lângă aceasta infamie apoi se mai susțin și alte nascociturі malițioase, cari cu altă ocasiune încă la voi demasca cerând trebuința.

Adevărat că administrând parochia Borloveniu Vechiu, după ce antecesorul meu a primit ajutoriu de stat, cu tot dreptul mă așteptam, ca acel ajutoriu odată sistemisat pentru o parohie recunoscută slabă, fără privire la persoană, anul acesta precum am văzut că iarăși s'a dat altora, mi-se va da și mie, dar pentru ca încă odată să mă conving despre dreptatea din fericita Ungarie, nu numai că nu mi-s'a dat acel ajutoriu, dar nici despăgubirea dela stat pentu usurparea unei părți din sesiune prin apă, carea s'a plătit poate de 30 de ani, ba ce este mai mult, pentru capriţul unuia nici puținul salariu anual de 150 fl. nu mi-s'a plătit și apoi peste toate acestea să mai fiu și calumniat. Deci am fost necesitat a refui acestea pe astfel de cale. Deocamdată nu voesc să amintesc persoane nici se vatăm pe nime, în buna speranță, că cu atâta se va putea face ceva îndreptare.

Cei ce susțin despre persoana mea lucrurile altcum decum le-am descris eu, pofteacă a le dovedi, dar pe față, nu din tufă ca fii lui Satan, și vor vedea că cu plăcere le stau la dispositiune pentru ca cel puțin odată să se știe.

Vasilie Popovici.
preot.

Două cărți folositoare.

Zilele trecute dl învățător George Cătană din Valcadieni a scos de sub tipar de curând două cărți bune și folositoare.

Cărțile acestea, despre cari voesc să spun câteva cuvinte, sunt: 1. *„Omul"* noțiuni din Anatomie și Fisiologie și reguli igienice pentru conservarea sănătății și a corpului omenesc, manual didactic pentru anul al IV-lea al școalei poporale, pentru școalele de repetiție și pentru poporul nostru. Ear' a doua e: *„Viața și faptele lui Stefan cel mare și Bun"* Domnul Moldovii, scrisă pentru înțelegerea tuturor.

Prima carte, „Omul", este un opșor de 52 pagini, tractează foarte precis și practic cunoștințele pe cari trebue să le poseadă fiecare individ despre corpul omenesc și funcțiunile diferitelor sale organe. Până acum — după-cum spune și dl autor în prefața acestei cărticele — nu am avut nici un manual de școală de felul acesta, lucrat după cerințele de astăzi și în conformitate cu planul nostru de învățământ.

Dl Cătana 'și-a luat asupra sa această sarcină grea, și într'adevăr a reușit să ne dee un manual de școală foarte bun și folositor, căruia de mult îi duceam dorul.

Limbagiul cărții e ușor, fluid, limpede și plăcut.

Cartea mai are și acel avantagiu că materia e împărțită în săptămâni și luni, așa că învățătorul va avea a se ținea numai de această împărțire și resultatul va fi pipăibil. Autorul a avut în vedere și a pus mare pond și pe regulele igienice cari sunt de mare însemnătate și pe cari un om observându-le cu stricteță, va ajunge bătrânețe adânci și fericite, un lucru pe care toți îl dorim.

Manualul acesta se poate cu spor folosi și în școalele de repetiție; ear' de pe masa fiecărui român, n'ar trebui să lipsească.

Opșorul e deja aprobat de Ven. Consistor din Caransebeș și dela 1 Septemvrie se poate introduce în școalele noastre poporale.

Manualul acesta costă 25 cr. și se poate căpăta dela „Librăria diecesană" din Caransebeș, ori dela „Librăria Andreiu Todoran" din Gherla (Szamosujvár).

*

A doua lucrare a dlui Cătana eșită de curând din tipar e: „Vieața și faptele lui Stefan cel Mare și Bun" Domnul Moldovei, e scrisă într'un stil plăcut și atrăgător încât când te apuci să o cetești nu te mai poți lăsa până nu o cetești toată, și pe urmă rămâi atât de mișcat, și-ți pare rău că n'ai trăit și tu pe acele timpuri, ca să iai parte în toate resboaiele alăturea cu acest viteaz și nebiruit Domn.

E foarte acomodată această carte și ca *premii școlare*, având ea o misiune sfântă a desvolta și a aprinde simțemintele naționale în cetitori, cu deosebire acum în aceste timpuri și între împregiurările în cari ne aflăm, face un serviciu îndoit de mare.

Să o abonăm dară până n'a trece, căci după-cum am înțeles, s'a tipărit în puține exemplare. Costă numai 40 cr., și se poate comanda dela „Librăria diecesană" din Caransebeș.

O recomand cu toată căldura tuturor celor-ce știu ceti.

X.

PARTEA ECONOMICĂ

Despre comasare.

Mai preste tot locul — astăzi — e vorba de comasarea pământurilor, fie a întreg hotarului, ori numai a pășunei sau izlazului comun.

Asupra comasării s'a vorbit mult, că e bună ori ba, sau că aduce folos proprietarilor, ori le face pagubă. Casurile de până acum sunt și pro și contra. Sunt comune în cari înainte de comasare proprietarii-săteni o duceau bine, ear' după comasare au dat îndărept, și din contră, sunt comune unde până la comasare li-a mers rău și după aceea bine.

Aceasta atârnă dela felul cum se fac comasările.

E lipsă să se comaseze, ori ba?

Da. E de lipsă, *dar' numai acolo, unde hotarul comunei e compus din o mulțime de împărțeli*, 1/4 sesie de pământ își are holdele sale în 10—12 locuri, poate ori cine să-'și închipuiască cât timp se perde, mergând dela o holdă la alta, până când, dacă ar fi mai către olaltă, ar fi mai ușor.

Se poate face comasarea și în contra voinței poporului, dacă vre-o societate sau cutare proprietar strein posede a patra parte din pământul comunei.

Ori ce comasare făcută cu grije nu poate fi păgubitoare. Cea mai mare grije să se aibă când se clasifică pământul din hotar, căci de multe ori trecându-se aceasta cu vederea, sătenii au fost înșelați.

Totdeauna, la clasificare să se aleagă mai mulți săteni cari cunosc împrejurările locale și știu mai bine decât străinii, că ce bucate produc pământurile respective.

După ce s'a făcut clasificarea se purcede la parcelare și la urmă împărțirea după nume, care a cui are să fie pământul.

In cele mai multe locuri, prin nepăsare și negrije, sătenii au fost păgubiți în averea lor. De pildă. In o comună cutare, cineva cere comasarea, maioritatea însă nu se învoește nici cum, dar' venind treaba la „vot" partea cea mai mare nu se duce la votare, ci rămâne pe acasă. Aceasta e mare greșală, căci legea zice, că toți cei ce nu se presentează la votare, se consideră că voesc comasarea. Eată dar care e vina de în cele mai multe locuri se face comasarea și fără voia poporului.

Dacă totuși va fi silă să se facă comasarea, atunci se poate face în așa chip, ca să fie ușor de economi, mai ales dacă se ocupă și cu creșterea vitelor.

Când se face comasarea la deal, mai întâiu se alege pământul care e sterp și neroditor — ca să rămână de pășune sau fânețe, apoi se împarte cel fructifer, ear când se face la șes se aleg cele rîtoase sau băltoase, cari rămân ori proprietate a comunei ca „corp moral" ori ca loc public și apoi se împărțesc celelalte.

Pentru economii nostri dela sate e bine, ca comasarea să o facă în două părți sau hotare, unul pentru sămănăturile de primăvară, ear' altul pentru celea de toamnă, așa că după ce se adună bucatele, vitele să poată umbla pe mirişte, să adune iarba crescută pe urma grâului sau a altor bucate.

Dacă comunele au hotar (teritor) mare, atunci comasarea se poate face în trei părți: sămănăturile de primăvară, sămănăturile de toamnă și pășune.

După un timp de 10—15 ani, una dintre împărțelile cu sămănături să rămână pășunea veche. Făcându-se o astfel de relațiune economii vor avea și pământuri de sămănat și pășune pentru vite.

Cu toată demonstrarea ce se face, că e bine să fie pământul tot la un loc, nu se poate zice că e lucru de tot corect. Inainte de toate, economul are lipsă de vite, ear' acestea nu se pot ține tot la grajd, ci trebue să se plimbe prin aer liber, de-oparte, ear' de alta de unde vom avè atâta nutreț, ca să ținem acasă: boi, vaci, cai, oi etc.? Cine ține vitele la grajd va ști ce greutate se întimpină.

Apoi, nici moșia comasată într'un complex sau într'un loc nu rămâne aceeași totdeauna. Rămân următori după stăpânul ei, cari apoi o sfâșie în bucăți și eată, că e tot ca mai nainte. In celea mai multe casuri speculanții străini, cari nu știu unde să mai pună banii, le cumpără cu sume mari.

Cu un cuvânt, după a mea părere comasarea să se facă în 2 sau 3 părți cum am zis mai sus, pentru-ca săteanul român să-'și poată ține vitele trebuincioase pentru subsistința sa.

Săteanului îi trebuesc oi, din a cărora lână să-'și facă îmbrăcămintea, căci nu bucuros poartă țundre străine, ce dacă n'ar putea să țină, ar fi silit să-și schimbe portul strămoșesc.

Susțin deci, că ori-unde este lipsă sau silă să se comaseze pământurile, numai în 2 sau trei table (împărțeli) să se comaseze, dacă voim, ca săteanul român — care încă nu e pe deplin în cunoștință cu cultivarea rațională a pământului, — să nu piară, să nu apuce drumurile, rămâind lipit sărac.

Petru Vancu.

*

Cămătăria cu recolta.

— Comunicatul reuniunei agricole. —

Prin rescriptul seu dto 6 Maiu c. nr. 3713, înaltul minister r. u. de agricultură ne pune în vedere, că în unele ținuturi lucrează astfel de agenți și speculanți, cari caută la casele lor pe economii mai mici, aici folosindu-se de nepriceperea acestora se tîrguesc asupra recoltei, pe care o cumpără înainte cu preț scăzut, din care preț plătesc o parte și iau dela proprietari cambii despre suma ce li-au plătit-o înainte, cum și despre suma prețului recoltei, asupra căreia s'au tîrguit, și cer dela proprietarii mici astfel de acte, pe cari acestia pe lângă că nu le pricep, — dar sunt în stare a aduce pe bietul proprietar la adevărată ruină.

Pentru a pune capăt acestor înșelătorii înaltul minister ni-a adresat recercarea, să atragem luarea aminte a economilor nostri asupra acestor oameni fără de suflet și să-'i rugăm, să ne aducă la cunoștință pe toți acei agenți, cari făcând asemenea negoț neiertat, acoper o nelegiuită cămătărie.

Potrivit §-lui 10 al art. de lege XXV. din 1883, la arătarea (descoperirea) comitetului administrativ ministrul r. u. de justiție poate pune la cale din oficiu cercetare în causa de cămătărie.

Adresăm deci în interesul economilor frățeasca rugare către toți cărturarii nostri de la sate, cari dând peste asemenea agenți să ni-i aducă la cunoștință, ca astfel să fim în posițiune de a cere pedepsirea lor, sau prin judecătoriile r., sau prin ministrul de justiție.

Sibiiu, 1/13 Iunie 1898.

Comitetul central al „Reuniunei române de agricultură din comitatul Sibiiului".

D. Comșa, preș. *V. Tordășianu*, secretar.

Mulțumită publică.

Borlova, 13/25 Iunie 1898.

Poporațiunea gr.-ort. rom. din Borlova, la îndemnul și propunerea comitetului parochial a luat asupra-'și sarcina de a provedè sf. biserică cu mobiliarul recerut, adecă 2 tronuri, 2 stране, 47 jițuri bărbătești și un orman pentru ornate, toate în preț de 500 fl. v. a. afară de materialul recerut; acoperind aceasta sumă considerabilă, parte prin donare, parte prin colectare etc. va să zică din bani afară de casa sf. biserici.

Acestui obligămênt benevol au răspuns îndată bravii agronomi: Arsene Danescu cu 50 fl., pentru facerea tronului episcopesc și Ioan Epuran eară cu 50 fl., pentru facerea tronului Maicii Preacurate; restul a incurs dela creștinii din loc, pe căile susnumite.

Acest mobiliar, lucrat masiv și foarte frumos, s'a săvîrșit prin dl Corneliu Jecu măsar în Lugoj, conform planului aprobat de Ven. Consistoriu diecesan, care lucrare merită toată lauda, făcându-'i dînsului onoare.

Asemenea jertfe foarte frumoase au arătat și vrednicii agronomi Zacharie Ianoșel, făcând o cruce din peatră granit în preț de 70 fl. și așezându-o în cimiteru' nou; ear' Petru Mateșescu a donat sf. biserici un steag mare în preț de 150 fl. Care steag și cruce fură sfințite de bravul nostru paroch Eliseiu Dragalina a II-a zi de Rusalii în presența unui public număros și gătând actul sfințirii prin o cuvêntare pătrunzătoare.

Pentru cari jertfe aduse de dînșii pe altarul dlui, comitetul parochial își ține de sfântă datorință a aduce și pe aceasta cale a publicității profunda lor mulțumire, atât dlor cât și donatorilor de mai sus și întregului popor din loc pentru contribuirea benevolă. Rugând pe bunul D-zeu, să le dăruească sănătate și vieață îndelungată și dinariul lor jertfit, să-'l răsplătească înzecit!

Pentru comitetul parochial:

Eliseiu Drăgălina, paroch ort.-rom.

Zacharie Ianoșel, președinte. *Ioan Bălosu*, notariul com.

Avis!

autorilor învățători!

„Almanachul înv. rom." ce va apare cu începerea anului școl. viitoriu (1898/9) va cuprinde în sine și un conspect asupra „învățătorilor ca autori."

In lipsa de adrese exacte și dorind a evit atare omitere, vin prin aceasta a rugă pe toți d-nii colegi învățători, ca foști, sau și de present redactori la atare foaie ori autori ai vreunui op tipărit, să binevoiască a mi trimite, pe lângă datele de adresă și un conspect asupra cărților de ori și ce soiu, dar' edate — mai bine însă, a-mi trimite *cât mai îngrabă* și câte un exemplar din acelea opuri, ca astfel să le pot expune între inserate, făcându-le cunoscute abonenților Almanachului.

Recița-mont. (Resiczabánya) în Iulie 1898.

Cu toată stima

Iosif Velcean.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

N[...]ĂŢI

Arad, 8 Iulie [...] 1898.

[...]gregaţia comitatului Arad. După [...] am făcut deja cunoscut, adunarea [...]ală de vară a congregaţiei comitatului [...] se va ţinè Luni în 11 Iulie (ziua de [...] Petru) în ca[...] comitatului din Arad. [...]de că a fost anume aleasă o zi de [...]oare, ca preoţii să nu poată veni la [...]re. Credem însă că după putinţă toţi [...]rii români îşi vor şti împlini datorinţa. [...]servăm că pentru scopul acesta trenul [...] între Arad şi Brad earăşi comunică [...]necă şi Luni pentru a înlesni venirea [...]bilor.

*

[...]tat în contra Maiestăţii Sale — de[...]. O femeie din Budapesta a făcut [...]re la poliţie, că muncitorul Muzsik [...] şi consoţii lui Hartmann şi Kovács [...] între sine hotărîrea să atenteze la [...] Maiestăţii Sale Regelui nostru, [...] dinamită sub podul Dunării peste [...] are să treacă. Tustrei indivizi au fost [...] şi puşi sub acusă. La prima ascultare, [...] Mercuri, Muzsic a recunoscut că a [...] planul acesta şi anume din motiv ca [...]statea Sa nu voeşte să ştie de soa tea [...]ctorilor. Ceilalţi doi complici nu voi [...] nimic, ci reduc toată treaba la o [...]. De fapt se pare că n'a fost nimic [...]ijloc, — e mai mult o chestie de [...]re[...]ce şi-o fac poliţia şi foile din Budapesta.

*

[...]cietăţile de asigurare în con[...] grindinei au fost acusate de [...]te ziare, că nu trimit cu destulă [...]re experţi la faţa locului, ca [...] stabilească paguba îndurată în [...] grindinei pe teritorul asigurat. [...]rma acestor acuse societăţile s'au [...] îndemnate a publica o decla[...], în care spun, că *până acum deja [...] 30 mii de proprietari asiguraţi [...] însinuat pagubele, cari toate. [...] dau suma de 30 milioane fl.* [...] însĕ toate societăţile la un loc [...] decât 350 bărbaţi experţi, aceştia [...] acum n'au putut lua act decât [...]16.000 casuri, însĕ îşi vor con[...] activitatea până la sfîrşit. Soci[...]ile de asigurare declară de minci[...] scorniturile, că păgubiţii nu [...] fi recompensaţi, drept aceea în[...] pe toţi *a-'şi secera grâul* chiar şi [...]nte de a fi statorită paguba, căci [...]sta se poate face şi după secere

*

[...] ce n'a serbat seminariul din Arad [...]tirea memoriei Marelui Andreiu? Ches[...]a aceasta a indignat pe toţi Aradanii [...]ne. Toţi s'au scârbit de cinica pur[...] a directorului, care şi-a expus institu[...]ui blam ca acesta, dovadă sunt ur[...]arele şire ce le primim dela un fran[...] din Arad, drept desluşire. Eată ce ne [...]: „De ce n'a serbat seminariul din A[...]? Simplu din causa, că nu s'a putut [...]te din puncte de vedere mai înalte — [...]iari-dinastice — etc. etc. că pe lângă [...]area aniversării zilei mari a naşterii [...]ron (1. August) din familia Habsburg [...]are serbare a ţinut zile întregi şi la tin[...]a tinerime din seminar şi alumneie în [...] de fericire, dându li se ocasiuni a fi [...] la 3 ore dimineaţa cu stla, ca să [...] doine la pragul uşii Preacuvioşiei Sale [...]ului marc d. August. Zic nu s'a putut [...]te, ca aceasta mare serbare să fie [...]orată la însemnătate prin serbarea me[...]iei marelui Andreiu, care în fine nici [...] fost — din Făgăraşul nostru, de unde ni'a [...]it soarele nostru!

*

[...]ncertul poporal din Lugoj care se [...] în seara sfinţilor apostoli Petru şi [...], din incidentul adunării desp. „Asoci[...]ii" va avè următorul program: *a*) I. [...]escu: *„Adio patriei"*, (terzet pentru [...] de femei). *b*) G. Mugur: *„Primăvara"*, [...] pentru voci de femei). 2. *a)* I. R. [...]escu; *„Singurică"* (cor mixt). *b*) L. [...]escu: *„Luna Maiu"* (cor mixt). 3. *a)* F. Ricci: *„Il suonatore di campagne"*, (cor mixt). *b*) I. Vidu: *„Lugojana"*, (cor mixt). 4. I. Vidu: *„Stefan şi Dunărea"*, (baladă în cor cu acompaniament de orchestră).

*

„Binefacerile asigurării vieţii pentru ţerani" este titlul unei schiţe din popor, scrisă de Ermil *Borcia*, cu scop de a dovedì ţĕrănimei cu câtă binefacere e împreunată asigurarea vieţii. O recomandăm cetitorilor noştri. Se poate procura dela banca de asigurare „Transilvania".

*

Alegere în Reşinari. Din fruntaşa comună Reşinari, ni-se scriu următoarele: Astăzi în 4 Iunie s'au făcut alegerile de representanţi comunali precum şi a primăriei. Alegerile au decurs în ordine. Au reuşit următorii Aleman Dancăş primar, Dumitru Vidirighin, vice-primar, Ioan Cioran, cassar, Iacob Ciucian, vornic, Irimie Dancăş, colector, Giurcoiu tutor orfanal, şi Petru Israilă, poliţaiu. Dela nou aleasa representanţă şi primărie se aşteaptă şi avem dreptul să aşteptăm multe lucruri bune şi folositoare. Intre altele mai mult se simte lipsa unei *scăldători* pentru comună şi pentru publicul cel mare românesc, carele e silit să se refugieze în câte un cuib de Saşi, cum e de pildă Cisnădioara în vecinătatea Reşinariului, care pe lângă, că e *săsească*, nu posede nici regiuni nici apă aşa de higienică; apoi construirea de drumuri noue şi mai ales la locul de cură numit „Păltinis", care bagă miişoarele în punga *Saşilor* din Cristian, în loc de a umplè găurile la năcazurile rĕşinărenilor, ear sunt mai *aproape* de acel loc de cură. Totatât de necesară e şi o sală acomodată pentru petreceri, întruniri şi mese comune, aşa încât să numai fim nevoiţi, ca de ex. cu prilegiul părăstasului marelui Andreiu, când publicul a fost ghemuit în *patru* sale de ale edificiului şcolar.

E vremea propăşirei şi nu e bine când o comună mare şi bogată ca Reşinariul, s'ar lăsa îndărĕtul altor comune şi mai ales îndărătul comunelor săseşti, cari toate întreprinderile bune le pun la cale pentru propăşirea în avere şi cultură. Inainte deci onor. primĕrie, căci cu înăintarea comunei veţi pune o piatră la fundamentul binelui neamului nostru românesc!

Corespondentul.

*

Iustiţie ungurească. Din Alba-Iulia primim ştirea că dl T. L. Albini, victima denunţărilor mişeleşti şi mincinoase ale unor pretinşi Români, sufere şi azi în temniţa preventivă. Ştiindu-se absolut nevinovat, şi avênd probele netăgăduite că *fondul Iancu există*, ear' nu s'a înstrăinat, după-cum scriseseră cu atâta reavoinţă chiar şi în unele ziare româneşti. D! Albini a cerut să fie dus înaintea tribunalului. Cei cari servesc însĕ iustiţia ungurească îl ţin aşa, pentru a rĕsbuna dinainte ceea-ce în urmă nu vor putè: *monumentul pe mormêntul lui Iancu*, monument care va reamintì nu numai de Iancu, Craiul-Munţilor, dar' şi de T. Liviu Albini, care de opt luni sufere deja temniţa grea ungurească, neavênd alt pĕcat de cât că este un cetăţean într'un stat unde dreptatea se nesocoteşte în chip ce nu se poate mai revoltător.

*

Student ungur — hoţ de paltoane. Studentul universitar din Budapesta Szeremley Mihály, a fost prins astă-earnă că fura paltoanele colegilor sei şi le amaneta pentru preţuri bagatele. Făcêndu-'i-se mai deunăzi judecata, s'a constatat că a furat cu totul paltoane în valoare de 350 fl., bani pe cari îi folosea pe urmă ca *să se duelze* (!) cu alţi colegi de ai sei. Pentru aceste două plăceri fistichii, pentru furt şi duel, cavalerul Szeremley a fost osândit la un an şi jumĕtate temniţă ordinară.

*

Rectificare. La „Concursul" Bihorenei de pe pagina din urmă a foii noastre s'a strecurat greşala la oare-câteva exemplare, ca la postul de cassariu — în loc de 800 — s'au tipărit 900 salariu, ceea-ce prin aceasta rectificăm.

*

Med. univ.

Dr. Nicolae Comşa, Karlsbad

„Weinhaus" Sprudel-Gass

Rĕsboiul între Americani şi Spanioli.

Mercurea trecută dimineaţa când scoteam nrul nostru din urmă, ştirile sosite despre rĕsbel aşa mult se băteau de capete unele cu altele, încât ne-am lăsat a fi induşi în rĕtăcire prin cele-ce spuneau, că e anume minciună cum că Spanioli ar fi fost înfrînţi de către Americani şi că corăbiile lor ce stateau în portul oraşului de pe mare *Santiago* de *Cuba* ar fi fost nimicite. Simpatia către Spanioli ca popor latin şi dorinţa de a-i vedea pe ei biruitori ne-a făcut să ne luăm după stirile ce grăiau în favorul lor. Scurtă ni-a fost însă bucuria, căci încă după amiazi tot în aceaşi zi, Mercuri, veniră o sumedenie de telegrame, vestind toate că Spaniolii au fost bătuţi şi pe mare şi pe uscat în giurul oraşului sus pomenit.

Comandantul corăbiilor spaniole *Cervera*, pentru a scăpa din strîmtoarea în care se vedea încungiurat de către corăbiile americane, erupse Dumineca trecută d'acolo în largul mării, hotărît fiind mai bine de a pierì şi el şi toate năile peste care poruncea de cât să fie prins în capcână. Neputênd altfel scăpa cu vr'o 10 corăbii ce le avea, le a dat foc în anumit loc, poruncind mai nainte marinarilor sei să scape care în cotro în bărci lăsate în mare de pe corăbii. Acestea într'adevĕr perise toate, împreună cu mulţi marinari, ear' comandantul *Cervera*, cu cea mai mare parte a ostaşilor sei au fost prinşi pe când pluteau de către Americani.

Pe uscat, alta nenorocire: trupele americane au dat tot atunci şi dau mai în fiecare zi năvală asupra oraşului *Santiago*, apropiindu-se de el şi strimtorîndu-'l tot mai mult, astfel încât dacă astăzi nu s'a predat încă, poste 2—3 zile lucrul se va întêmpla la sigur.

Se înţelege, că nenorocirile aceste au pricinuit acasă, în Spania, o nepomenită măhnire, supĕrare şi zăpăceală; poporul învinovăţeşte pe stăpânitori şi ar fi gata în ori-ce clipă să se rĕscoale împotriva lor. Când se aflase tot adevĕrul, poporul se purta aşa ameninţător încât se spunea, că chiar vĕduva—regină *Christina* cu micul ei ficior *Alfonso* vor părăsì ţeara şi se vor întoarce la Viena, căci regina Spaniei este o archiducesă din casa domnitoare Habsburgică. Incă Joi dimineaţa ştirile de acolo publicate în unele foi spunea cu gura mare, că regina şi fugise, astăzi când tipărim foaia noastră, cele mai proaspete telegrame spun, că nu este adevĕrat, că va rĕmâne acolo, în *Madrid*, oraşul de căpetenie al Spaniei.

Cu toate acestea însă populaţia în întreaga ţara este foarte întărîtată şi isbucnirea rĕscoalei până acum numai aşa a putut fi reţinută, că miliţia stă gata pe uliţe în toate oraşele. Nici chiar ziarelor nu li este ertat să publice despre rĕsbel decât ceea-ce permit diregătoriile stăpânirii, cari nainte de a scoate ziarele sub tipar le revĕd.

Va să zică stările în *Spania* sunt foarte triste.

Poşta redacţiei.

Dlui I. N. Moldovan, preot. Losurile s'au tras. Resultatul se publică în ziare.

Dlui I. Nedelcu, advocat: N'avem cunoştinţă ca acel concurs să se fi publicat deja. — Abonamentul expiră cu 20 Iulie v.

Dlui I. Mezin, stud: jur. Te înşeli. Corespondentul nostru nu e „Culiţă" al d-tale. Reflexiile d-tale prin ûrmare n'au rost. Dacă doreşti să-ţi vezi apreciată fapta d-tale şi a d-lor Decianu şi Olariu' binevoiţi a ceti „Tribuna" din Sibiiu nr. 134 din 2 Iulie n.

Sep. Năsĕud. Vine şi una şi alta.

Corespondenţii nostri sunt rugaţi a se adresa „redacţiei foii noastre şi nu singuraticilor redactori.

Pollux. Una 'n loc şi alta 'n foc.

Petru Pantescu, Nicolae Stefan, Ilie Boariu în Pecica-Română. Primiţi mulţumita noastră pentru felicitarea ce ni-aţi trimis.

Invitare la abonament

Deschidem prin aceasta abonament pe al III-lea Quartal resp. al II-lea sem. 1898 la

„TRIBUNA POPORULUI"

Condiţiunile de abonament, însemnate şi în frunţea foii, sunt [...]

In Monarchie:

Pe un an	**fl. 10.—**
Pe 1/2 an	**„ 5.—**
Pe 1/4 an	**„ 2.50**
Pe o lună	**1.—**

Pentru România şi străinătate

Pe un an . . . . **franci 40—**

NUMERII DE DUMINECA

pot fi abonaţi deosebit, ca foaie pentru popor, cu **2 fl. pe un an,** *avênd o întindere de 8 pagine: cele 4 pagine ale foii de zi, plus un adaus poporal de 4 pagine.*

Domnii cari se abonează la foaia de zi cu 10 fl. pe an, nu au să mai plătească nimic pentru adausul poporal dela numĕrul de Dumineca.

Administraţia

„TRIBUNA POPORULUI."

Bursa de mărfuri dela 7 Iulie n. 1898.

Săminţe	Calitatea per Hect.	Preţul per 100 chlgr. dela	până	Calitatea per Hect.	Preţul per 100 chlgr. dela	până
Grâu						
Bănăţenesc vechiu	75	—,—	—,—	76	—,—	—,—
Grâu dela Tisa v.	76	11,80	11,8[?]	76	—,—	—,—
Grâu dela Pesta v.	76	11,7[?]	11,90	76	—,—	—,—
Grâu de Alba-Reg v.	76	11,85	12,—	76	—,—	—,—
„ „ Bacica v.	76	—,—	—,—	76	—,—	—,—
Grâu ung. de Nord v.	75	—,—	—,—	7[?]	—,—	—,—

Seminţe vechi ori nouĕ	Soiul	Calitatea per hect.	Preţul per 100 chlgr. dela	până
Săcară	—	—	8,[?]0	8,35
Orz	de vinars	—	—,—	—,—
„	de bere	—	12,—	12,[?]0
„		—	—,—	—,—
Ovĕz	...	—	7,10	7,60
Cucuruz (porumb)	bănăţ.	—	—,—	—,—
„	de alt soiu	—	—,—	—,—
Meiu	—	—	—,—	—,—
Hrişcă	—	—	—,—	—,—

Marf. pe term.		dela	până	Marfă per 100 chilogr.
Grâu	Sept.-Oct.	[?],88	[?],20	—,—
„	Mart.-Apr.	—,—	—,—	0,65
Cucuruz	Maiu-Iun.	5,07	5,35	5,06
„	Iulie-Aug.	—,—	—,—	—,—
Ovĕz	Mart.-Apr.	5,67	5,80	—,—
„	Oct.	—,—	—,—	—,—

Preţul per 100 chilograme: Producte div.	Soiul	Cursul dela	până
Sĕm. de trif.	Lucernă ungurească	—,—	—,—
„	roşie	27,—	29,—
Oleu de rap.	rafinat	95,50	60,—
Uns. de porc	dela Pesta	—,—	—,—
„	dela ţeară	—,—	—,—
Slănină	svântată	59,—	60,—
„	afumată	—,—	—,—
Sĕu		—,—	—,—
Prune		6,25	6,40
Lictar	slavon, nou	12,—	16,—
„	bănăţenesc	—,—	—,—
Miere	brută	—,—	—,—
„	ga bină străcurată	—,—	—,—
Ceară	de Rosenau	—,—	—,—

Piaţa.

	Arad		B.-Pesta	
Grâu	fl.	10.50	fl.	9.04
Cucuruz	„	4.80	„	5.56
Orz	„	7.80	„	6.—
Săcară	„	5.50	„	6.72
Ovĕz	„	7.—	„	6.75

Editor: Aurel Popovici-Barcianu.

Redactor responsabil: Ioan Russu Şirianu

Concurs.

193 1—2

Direcţiunea institutului de credit şi economii „BIHOREANA“ societat pe acţii în Oradea-Mare deschide concurs la posturile următoare:

1. **Un post de contabil** dotat cu un salar anual de 1000 fl.

Cei ce doresc a recurge pentru acest post au să documenteze, că au terminat academia comercială cu succes, că ştiu atât în conversaţiune cât şi în scris limba română, maghiară şi germână şi pe basa cunoştinţelor câştigate sunt în stare a conduce întru toate de sine stătător contabilitatea institutului. Totodată contabilul ales de direcţiune va avè să depună o cauţiune de una miie floreni, în numĕrar sau în hârtii de valoare sau hipotecă.

2. **Un post de cassariu** datat cu un salari anual de 900 fl.

Cei ce doresc a recurge pentru acest post au să documenteze, că pricep şi contabilitatea şi totodată au să depună o cauţie de 1000 fl. în numĕrar sau în hârtiii de valoare admise spre acest scop de direcţiune.

In cas de lipsă, drept cauţiune se primeşte şi hipotecă de tot sigură şi acomodată spre acest scop.

Recursurile provĕzute cu carte de botez şi cu toate documentele trebuincioase şi adresate direcţiunei sunt a se trimite la adresa subsemnatului president al direcţiunei în Oradea-mare cel mult până în 25 Iulie 1898 st. n.

Posturile de contabil şi cassariu vor fi de a se ocupa la terminul fixat de direcţiune şi comunicat cu respectivii funcţionari îndată la alegerea lor; ear' salariele 'li-se vor pune în curgere numai dela timpul când vor întra în serviciul institutului.

Totodată 'li-se pune în prospect acelora, cari vor fi aleşi de către direcţiune în posturile sus amintite, că salariele li-se vor mări îndată ce bilanţul primului an de gestiune va arăta un resultat îndestulitor şi profitul curat al institutului va concede urcarea acelora.

Dat în Oradea-Mare din şedinţa direcţiunei institutului de credit şi economii „Bihoreana“ societate pe acţii, ţinută la 4 Iulie 1898 st. n.

Iosif Vulcan
president al direcţiunii.

Dr. Coriolan Pop
director-executiv.

HOTEL IN ARAD!!

Subscrisul am onoare a avisa on. public din Arad şi jur, că am primit eu hotelul

188 2—2

„NÁDOR“ (PALATIN)

din Arad împreună cu restaurantul în curte şi odăi. Mĕ recomand atenţiei publicului, avênd bucate bune, ieftine şi serviciu prompt.

Stefan Petrovici-Stipu.

Banca generală de asigurare mutuală.

(33) 58—

„TRANSILVANIA“

ÎN SIBIIU.

asigurează pe lângă condiţiunile cela mai favorabile:

1. **în contra pericolului de foc şi explosiune**; *clădiri de ori-ce fel*, mărfuri, producte de câmp, mobile etc;

2. **pe viaţa omului** în toate combinaţiunile, precum: asigurări de capitaluri în casul morţii şi pentru terminuri fixate, de zestre şi de rente.

Deslușiri să dau, şi oferte de asigurări sĕ primesc din comitatele *Arad*, *Bichiş*, *Bihor*, *Ciănad*, *Caraş-Severin*, *Timiş şi Torontal prin*

Agentura principală din Arad.

(Strada Széchenyi Nr. 1, casa dlui advocat Dr. Virgil Bogdan, etagiul al II.) precum şi prin agenturile cercuale şi speciale.

Se primesc comande pentru următoarele lucrări:

Circulare şi preţuri-curente

NOTE

Opuri şi Broşuri

Strada Aulich Nr. 1.

Tipografia „Tribuna Poporului“ A. P. Barcianu Arad

Strada Aulich Nr. 1.

Diferite tipărituri pentru bănci

PLICURI

Invitări, cărţi de visită, anunciuri funebrale

Preţuri foarte moderate.

Ori-ce comande se efectuesc prompt.

Tipografia „Tribuna Poporului“ Aurel Popovici-Barcianu în Arad.